

POLITSEILEHT

Eesti politsei ajakiri nr 2 (8) 2004

E-politsei annab infole tiivad

Uue sajandi relvad

Vastupandamatud
märulimehed

Kuhu kadus eetika?

Sisekaitseakadeemias õpetatavad erialad:

- Politsei
- Toll
- Korrektsioon
- Maksukorraldus
- Halduskorraldus
- Päästeteenistus

Vastuvõtt 2004 / 2005:

- Dokumentide vastuvõtt 2004.aastal : **28. juunist kuni 8. juulini** (tööpäeviti)
- Katsed ja vestlused algavad **12. juulil 2004**

Täiendav informatsioon:

- kodulehekülg: www.sisekaitse.ee
- telefon: 696 5403
- e-mail: vast@sisekaitse.ee

Sisekaitseakadeemia on riigi rakenduskõrgkool, mis valmistab ette riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametnikke ning korraldab nende täiendõpet.

Euroopa parim politsei Eestist

Kevad 2004 on tähtis verstapost nii Eesti politseile kui kogu meie riigile. 29. märtsil sai Eestist täieõiguslik NATO liige, alates 1. maist kuulub Eesti Euroopa Liitu. Kuigi palju eeltööd on juba tehtud, ei tähenda liitumislepingute allakirjutamine ja uste avanemine kaugelki loorberitele puhkama jäämist. Õige töö nüüd alles algab.

Uued ülesanded ootavad ees kriminaalpolitseinikke, kes hangivad ja edastavad kriminaalteavet teistele partnerriikidele, sealhulgas ka Interpolile ja Europolile. Just neilt oodatakse veelgi tõhusamat osalust ülemaailmses võitluses illegaalse narkokaubanduse, rahapesu ja prostitutsiooni, ent ka terrorismi vastu. Meie sideohvitserid Venemaal, Soomes ning Hollandis seisavad head selle eest, et vajalik info jõuaks operatiivselt ning muudatusteta meie politseinikelt abivajajale ning vastupidi.

Maailmaorganisatsioonidega liitumise järel suureneb Euroopa Liidu ja NATO vastaste protestiaktatsioonide oht ka Eestis. Sestap tuleb korrakaitsepolitseinikel olla veelgi tõhusamalt valmis kõikvõimalike massirahutuste mahasurumiseks ning suurürituste turvamiseks mitte ainult Tallinnas, vaid terves riigis.

Politseiekspertid peavad senisest rohkem olema valmis rakendada oma teadmisi ja tehnilisi võimalusi rahvusvaheliste kuritegude avastamisel. Riikidevahelises infovahetuses hakkab üha suuremat rolli mängima DNA- ja sõrmejäljeandmebaasides leiduva info ristikasutamine. Pole kaugel aeg, mil meilgi tuleb hakata tuvastama võltsitud eurosid.

Meie prefektuuride piir on ühtlasi Euroopa Liidu välispiir. Seega on iga kohaliku konstaabli päevatöö vaikimisi ka rahvusvahelise tähtsusega. Näiteks oluaks kolm aastat tagasi Saksamaal tegutsenud pangaröövlite tabamine Läänemaal kindlasti aeganõudvam ja keerukam, kui kohalikud politseinikud poleks oskuslikult tegutsenud ning kurjategijatest kohe KKP rahvusvahelise kriminaalteabe osakonnale teada andnud. Iga politseiametniku panus on ülimalt oluline, et täita meile pandud ootusi.

Maailmakodanikeks saanuna peame meeles, et Eesti ei ole enam vaikne väikeriik, mille tegemised on tähtsusetud ja märkamatud teistele riikidele. Nüüd tuleb meil olla võrdväärne partner nii Euroopa kui ka kogu maailma ühises politseiperes.

Robert Antropov
politseipeadirektor

POLITSEILEHT nr 2 (8) 2004

Kuus korda aastas ilmuv Politseileht on Politseiameti ja Siseministeeriumi koostöös valmiv politseiajakiri, mida levitatakse organisatsiooni sees.

Järgmine number ilmub juunis 2004.

Väljaandja: Politseiamet, Pagari 1, 15060 Tallinn

meil: politseileht@pol.ee

telefon: 0 612 3091

Toimetaja: Melli Rüga, melli.ryga@pol.ee

Fotograaf: Robert Kõrvits

Keeletoimetaja: Ene Sepp

Kujundaja: Ahto Meri/Pilter

Trükk: AS Kroonpress

Kolleegium: Robert Antropov, politseipeadirektor; Ilona Leib, Siseministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja; Aldis Alus, Kaitsepolitsei peadirektor; Priit Männik, politseipeadirektori asetäitja; Anu Adra, Politseiameti pressibüroo juhataja; Raivo Küüt, Põhja politseiprefekt; Kalle Laanet, Lääne politseiprefekt; Henno Kuurmann, Kaitsepolitseiameti komissar; Rene Vihalem, KEKKi politseidirektor; Lauri Tabur, politseipeadirektori asetäitja Keskkriminaalpolitsei politseidirektori ülesannetes; Kirsti Ruul, Siseministeeriumi pressinõunik; Tiit Hennoste, Tartu Ülikooli meediaõppejõud.

SISUKORD

- 4 Uudised
- 6 E-politsei info kiirteel
E-politseiga käis tutvumas Heikki Kirotar
- 9 Soolised eelistused maksid rootslasele elu
- 12 Meie mees, kes viib politsei Euroopa Liitu
Oma elust ja tööst Hollandis räägib Europoli sideohvitser Peeter Palo
- 17 Korrupsioon – kuritegevuse varjatud külg
Korrupsiooni tagamaid uurib Martin Perling
- 20 Rootsi hädas Eesti prostituutidega
- 22 Turvakontroll nõuab kullipilku
Arvo Pille jagab nõuandeid turvakontrolliks
- 24 Kevad paneb kiirused kasvama
- 25 Politseinik ja tervisemure – ah ei sobi kokku?
Terviseuuringuid tutvustab ja nõuandeid jagab Juta Endoja
- 28 Kas politsei vajab oma eetikakoodeksit?
Kirjutab Priit Männik
- 30 Koolidiplom pole lõpp, vaid alles õpitöö algus
Täiendusõppest räägib Liivia Anion
- 33 Makarov – 21. sajandi teenistusrelv?
Uuemaid suundi relvastuses tutvustab Ants Kalev
- 36 Märulipolitsei jõuab kõikjale
Tutvustab Robert Kõrvits
- 38 Jõgeva politseijaoskond – Eestimaa südamest Peipsi järveni
- 42 Taani politsei – soolise võrdsuse etalon Euroopas
- 44 Uus raamat
- 45 Sport
- 48 Ajalugu – Jõhvi politseijaoskond
- 51 Ristsõna

Foto: Eegert Kamenik

LÜHIDALT

**Kaitseme
alaalisi**

Märtsi lõpus alustas tööd Põhja politseiprefektuuri kriminaalosakonna alluvuses olev alaaliste füüsilise ja seksuaalse väärkohtlemise vastu võitlev tööruhm. Kaheksast kriminaalpolitseinikust koosnev tööruhm keskendub peamiselt alla 14aastaste laste suhtes toime pandud perevägivalda juhtumitele. Karistusseaduse järgi peetakse perevägivaldaks piinamist, ähvardamist, tervisekahjustuse tekitamist, seksuaalset ahistamist.

Uus narkoprojekt

Aprilli alguses tehti Kalamaja põhikoolis algust uue noorteprojektiga "Küpsistega narkootikumide vastu". Narkootikumide- ja aidsivastase suunitlusega noorteprojekt on vormilt meelelahustuslik kontsertürituste sari, kus mängulisuse ja meelelahutuse kaudu teavitatakse koolinoori narkootikumide kahjulikkusest ning aidsiohust. Üritusse on kaasatud Põhja politseiprefektuuri narkotalitus ja narkokoer, kes demonstreerivad oma oskusi ning töömeetodeid. Õpilastele jagatakse tasuta infolehti ja küpsiseid ning ka kondoomi. Projekt jõuab kuu jooksul Tallinna nelja kooli.

SKA parimad üliõpilased vasakult paremale: Jaanus Kann, Toomas Plaado, Kaisa Arro ja Tõnis Kaasik koos SKA politseikolledži juhi Andres Anvelti, politseipeadirektori Robert Antropovi, SKA rektori Peeter Järvelaiu ning siseminister Margus Leivoga.

Sisekaitseakadeemia aasta parimad selgunud

Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel Sisekaitseakadeemias 20. veebruaril tunnustasid siseminister Margus Leivo ja politseipeadirektor Robert Antropov politseieriala parimaid üliõpilasi eristipendiumidega.

Parimateks valiti akadeemia 2. kursuse üliõpilane Toomas Plaado, 3. kursuse üliõpilased Jaanus Kann ja Tõnis Kaasik ning 4. kursuse üliõpi-

lane Kaisa Arro.

Alates 2000. aasta 23. veebruarist saavad Sisekaitseakadeemia iga eriala parimad üliõpilased Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud aktusel eristipendiume.

Lisaks premeeritakse kõigi erialade parimat, kelleks sel aastal valiti päästeteenistuse eriala üliõpilane Stella Polikarpus.

KarSi foorum Intranetis on politseinikele abiks

Alates 1. juulist hakkab kehtima uus kriminaalmenetluse seadustik. Politseitöös suuri muudatusi põhjustava seadustiku tõlgendamine tekitab menetlejalte kindlasti küsimusi. Politseinikud, kellel on uue kriminaalmenetluse seadustikuga menetluses probleeme, saavad abi politsei Intranetist.

Karistusseadustiku foorumis aadressil http://vigri.polsise/KAS_foorum/online_index.htm saavad kõik huvitatud esitada oma küsimused, mis on seotud uue kriminaalmenetluse seadustikuga. Päringutele kriminaalasjade menetluste kohta vastavad Politseiameti politseidirektorid Priit Männik ja Jüri Kasesalu ning peaspetsialist Kalle Järvekülg. Väärteoasjades annavad nõu Julgestuspolitsei ülemkomissar Siiri Pars ja komissar Ele Nuka. Karistusseadustiku foorum alustas Politseiameti Intranetis tööd 2002. aasta septembris. Selle ajaga on politseinikud saanud vastused 274 küsimusele ja probleemile.

Uue kriminaalmenetluse seadustikuga saab tutvuda politsei Intraneti aadressil http://vigri.polsise/KAS_foorum/online_index.htm.

Meie politseinikud Soome politseilehe esikaanel

Soomlaste politseilehe Poliisi selle aasta jaanuarinumbri esikaanel on meie tubli politseinik ja spordimees Andrus Murumets. Suur kaanekiri „Eesti politsei vaatab lootusrikkalt Euroopa Liitu“ juhatab sisse Soome politsei sideohvitseri Harri Alhaiseniga tehtud intervjuu.

Harri Alhaiseni sõnul on Eesti politsei teiste Balti riikidega võrreldes kõige kõrgema arengutasemega ning Euroopa Liidul pole põhjust meie hakkama saamises kahelda. H. Alhaisen ei arva, et kui Eesti saab Euroopa Liitu liikmeks, kandub osa siinsest kuritegevusest Soome. Tema väitel oleme läbi teinud väga kiire arengu, mida näitab ka asjaolu, et kui 1993. aastal usaldas politseid ainult 17% Eesti elanikest, siis nüüd on see arv juba üle 60.

H. Alhaiseni meelest on Eesti politsei mõningates asjades Soome politseile koguni eeskujuks. Nii näiteks peavad meie põhjanaabrid kulutama hulgasti aega info kogumiseks erinevatest andmebaasidest, samal ajal kui eestlastel on olemas ühtsed andmebaasid, mis teevad töötegemise palju kiiremaks ja mugavamaks.

H. Alhaiseni arvates on Eesti politsei puhul huvitav see, et siin töötab sedavõrd palju naisi. „Tuhatkond naist ei tööta mitte ainult kontorilaua taga, vaid osalevad võrdelt meestega näiteks ka patrullis,“ räägib ta. Tema hinnangul võib üks põhjusi olla see, et politseinikuamet on üks vähestest, kus naised saavad meestega võrdväärset palka.

Soomlaste politseilehe Poliisi selle aasta jaanuarinumbri esikaanel on Põhja politseiprefektuuri politseinik Andrus Murumets.

Spordiliidu president Robert Antropov sai Raivo Kүүdilt kingituseks pühenduskirjaga ketsid.

Vast loodud spordiliit panustab tervisesse

Märtsi lõpus asutas Eesti politsei spordiliidu, et aidata kaasa politseinike tervislike eluviiside kujunemisele ning suunata politseinikke sporti harrastama. Samas koordineerib spordiliit ka politseisporti korraldavate spordiklubide, -seltside ja -ühenduste tegevust.

Eesti Politsei Spordiliit asutati 31. märtsil Põhja politseiprefektuuri peamajas. Spordiliidu asutamislepingu allkirjastasid Tallinna Politsei Spordiseltsi president Kalle Klandorf, spordiklubi Viljandi Jokker president Uno Vares ja Eesti Politsei Raskejõustikuklubi juhatuse liige Aivar Krupp.

Viimastel politseinike maailmamängudel sai eestlased 14 kuld-, 8 hõbe- ja 2 pronksmedalit. Edukaimad sportlased olid naistest Kalli Meriste ja Annika Lall, meestest Tõnis Naarits.

LÜHIDALT

Parimad kriminaalhooldajad

Tallinna parim kriminaalhooldusametnik on Maiken Sõrg Lasnamäe kriminaalhooldusosakonnast ja parim noorametnik Annika Soodla Mustamäe kriminaalhooldusosakonnast. Tallinna kolme kriminaalhooldusosakonna ametnikud esitasid konkursile parimad endi seast. Žürii eesotsas Tallinna linnavolikogu esimehe Maret Mari-puuga leidis, et kriminaalhooldus on parim võimalus, et hoida ära uusi kuritegusid. Konkurs Tallinna parima kriminaalhooldaja väljasegitamiseks toimub neljandat aastat.

Uued sõidukid

Märtsi alguses andis Saksamaa Liitvabariigi suur-saadik Eestis Jürgen Dröge KKP-le üle Saksamaa siseministeeriumi kingitud kolm uut erivarustusega operatiivsõidukit ja kriminalistikatarkvara koguväärtuses 80 000 eurot. Saksamaa siseministeeriumilt on meie politsei saanud ka varasemal aastail mitmesugust kriminalistikatehnikat, sidepidamisvahendeid, varustust ja sisustust politseikoolile, keeleõpet politseiametnikele. Korraldatud on ka erinevaid koostööseminare.

E-politsei info kiirteedel

Ilmselt on iga autojuht vähemalt korra elus unustanud oma juhiloa, sõiduki registreerimistunnistuse või volituse teise jope taskusse ning Murphy alatuse reegli alusel soovib politsei just sel päeval neid kontrollida.

Heikki Kirota
abipolitseinik

Alates selle aasta sügisest saab sadakond politseiautot arvutisüsteemi, tänu millele saab inimest kontrollida ka ainult isikukoodi alusel. E-politsei võimaldab teha päringuid riiklikes andmekogudesse otse sündmuskohalt ning mõne hetkega ilmub arvutiekraanile vajalik info dokumentideta juhi, juhiloa kehtivuse ja sõiduki kasutamise õiguse kohta. Praegu proovitakse süsteemi katseversioone julgestuspolitsei liiklusüksuses ja prefektuurides. Kui katsetamine õnnestub, varustatakse selle süsteemiga mõne aasta jooksul kõik viissada operatiivautot.

Andmeid saab süsteem mitmest allikast. Kodakondsus- ja migratsiooniameti andmebaasist võib kontrollida dokumendi kehtivust ning vaadata inimese pilti, karistusregistrist varasemaid kehtivaid kokkupuuteid politseiga, autoregistrikeskuse andmebaasist inimese nimele registreeritud sõidukeid, juhtimisõigust ja tehnöölevaatusa aega ning Liikluskindlustuse Fondist kindlustuslepingu kehtivust.

Julgestuspolitsei liiklusüksuse juhtivinspektori Raul Sihveri arvates on inimesed alati meeldivalt üllatunud, kui nad on mõne nõutava dokumendi koju unustanud ja selle olemasolu kontrollitakse kohapeal.

“Seadmete massilise kasutamise korral peaksid kaduma ka politseile piinlikud olukorrad, kus keegi annab oma naabrimehe või venna isikuandmed ning üritab sedasi käitudes karistusest pääseda,” selgitab Raul Sihver.

E-politsei komplekt koosneb sülearvutist, ekraanist ning GSM ja GPS kontrolleriist. Controller on arvuti lisaseade, mis vahendab GPS-positsioneerimisseadmest ja GSM-võrgust tulevat infot arvutisse ning toimib modemina andmebaasidesse päringute tegemise korral. Standardseid kontrollereid on vaja täiendada, sest Eesti oludes

E-politsei projektijuhid on **Hillar Aarelaid** (hillar.aarelaid@pol.ee, 612 3336) ja **Veiko Kanistik** (veiko.kanistik@pol.ee, 612 3363), kes ootavad huviga politseinike kogemusi, ideid ja ettepanekuid e-politsei projekti asjus.

Foto Egert Kamenik

ei taga mobiilsideoperaatorid GPRS-võrgu piisavat läbilaskvust näiteks Tallinna kesklinnas, mistõttu eriti tähtsate teadete edastamiseks tuleks kasutada teist, USSD kanalit. Kontrolleriiga on ühendatud ka nn paanikanupp, mis tööle hakates saadab auto asukoha ja hädateate juhtimiskeskusse.

Politseitööks ei sobi tavalised pihuarvutid ega lihtsad sülearvutid, sest need ei kannata niiskust ning maha kukkudes purunevad. Kasutada ei saa ka standardlahendusi või kergeid täiendusi, nagu algul loodeti. Näiteks on piletikontrolööri ja patrullpolitseiniku töökeskkond oluliselt erinevad ning politsei vajadusteks on vaja välja töötada eraldi seade. Ilmastiku- ja põrutuskindlus tõstavad komplekti hinna tavapärasest kõrgemaks. Raul Sihveri arvates on e-politsei testkomplekt vastupidav: "Tehnika on selline, mis ei upu ega põle. Loomulikult on ka õrnemaid asju, kuid neisse tuleb suhtuda heaperemehelikult."

E-politsei hinnaline töökoht

Politseiameti tehnikaosakonna politseidirektori Raul Savimaa sõnul sõltub töökohta lõplik hind sellest, milline komplekt kõige sobivamaks tunnistatakse. Kõnesoleval ajal on kasutusel kolm lahendust, soetamisel on neljas. Vajalikel seadmetel töötavat valmisanalooži, mida saaks ilma kontrollimata Eesti politseis üle võtta, tema väitel praegu maailmas pole. Seetõttu on üks võimalus, et riigihanke võitja peab selle ise välja töötama. Sobivate seadmete valimisel on oluline nende vastupidavus, töökindlus ning mõistlik hind.

Katsetatavad seadmed ja nende komponendid on pärit välismaalt, neid arendatakse ja tehakse tarbijale sobivaks valdavalt Eestis. Näiteks on AS Oskando ehitanud palju mobiilsidel põhinevaid terminale. E-politsei tehnilist lahendust aitavad välja töötada ja nõustavad politseid ka mobiiltelefonifirma EMT spetsialistid, kellel on pikaajalised kogemused autojäljimisüsteemide MobiKIT ja JahtKIT ning koduvalve KoduKIT väljatöötamisel.

Tavalise autosse kinnitatava arvuti ja puute-tundliku ekraaniga komplekti hinnad algavad 25 000 kroonist. Paljufunktsionaalne väljaspool autot tööd võimaldav ilmastiku- ja kukkumiskindel arvuti maksab kuni 60 000 krooni. Kontrolleri hind on vahemikus 8000 kuni 20 000 krooni. Väiksemad lisaseadmed on toitekaablid, GPS-antenn, GSM-kaart jne.

Üks päring mobiilvõrgu kaudu GPRS-süsteemi maksab politseile arvutuslikult umbes neli senti. Kui serverist on vaja alla laadida ka inimese pilt, läheb see ainult veidi kallimaks. Sidekulud maanteelt päringuid tehes jäävad ilmselt kuni mõne tuhande kroonini kuus. E-politsei seadmete hankimine läheb maksma 4–6 miljonit krooni, mille eest saaks sajale patrullile osta mobiilse infovahetuse komplekti.

Praeguse seisuga on projekti realiseerimiseks eelarves kate olemas. Esimesest etapist on väl-

Henrik Roonemaa
ajalehe Postimees
tehnoloogiatoimetaja

Eelmisel sügisel e-politsei teemal artiklit kirjutades olin üllatunud, kui kuulsin sedavõrd laiaulatuslikest ning konkreetsetet plaanidest selles valdkonnas. Eestis on nüüd juba aastapäevad käinud debatt selle üle, kas meie 1990ndate lõpul hoogsalt käivitunud e-areng on seisma jäänud või mitte ja kas me oleme loorberite puhkama jäänud. Tööle hakanud e-politsei projekt on üks ere näide vastupidise kohta. See on e-Eesti jaoks vähemalt niisama oluline projekt kui omal ajal e-valitsus, ID-kaart, m-parkimine ja muud meie kuulsad saavutused.

E-politsei puudutab peagu iga inimest ja ma usun, et erinevalt mitmetest teistest Eesti e-saavutustest saab rahvas usna kiiresti aru, miks seda vaja on. Hunniku autopaberite kaasatamisest pääsemine on ilmselt paljudele piisav põhjendus loobuda ID-kaardi materdamisest. Pealegi oleme jälle kord teerajajad e-alal.

E-politsei komplekt koosneb ilmastikutingimustele vastupidavast ja purunemiskindla ekraaniga sülearvutist ning GSM ja GPS kontrolleriist.

ja jäetud politseinike terminalidesse ID-kaardiga sisselogimine ja andmete kontroll.

Politseinikul oleks küll väga mugav pikkade ja keeruliste koodide asemel oma ID-kaarti kasutada ning end süsteemi sisse logida. Kontrollida saaks ka inimese tausta ja juhtimisõigust, sissestades kontrollitava ID-kaardi kaardilugejasse. Säärane lisaseade teeb aga kogu süsteemi keerukamaks ja tõstab hinda, suurendamata samas oluliselt politsei töö tõhusust, ning esialgu pole selleks raha eraldatud. Hakatuses tuleb inimese isikukood käsitsi arvutisse toksida.

ID-kaardi kasutamist kaalutakse kindlasti lõpplahenduse otsustamisel, sest ID-kaardi lugemise seadmete hind on viimasel ajal märgatavalt langenud. Selle rakendamine võimaldaks autentida nii politseiniku kui ka ID-kaardi vahendusel kontrollida juhi andmeid.

Kõrge turvalisuse aste

Andmebaase kasutades on alati oluline, et isikuandmed ei satuks valede inimeste kätte või vastutustundetu ametnik ei uuriks neid isikliku uudishimu rahuldamiseks. Kuidas ikkagi tagada, et kurjategijad ei kuritarvitaks varastatud e-politsei terminali või uudishimulik ametnik ei kasutaks seda oma naabrimehe andmetes sorimiseks?

“Andmed on välise ründe eest täiesti kaitstud. Patrullautos olevas arvutis ei ole mitte ridagi mitte ühestki andmebaasist,” ütles Raul Sihver. “Kui patrulli sülearvuti peaks varastatama lootuses saada endale salajased andmebaasid, saab varas sellega ainult lutsu visata,” lisas ta.

Raul Savimaa väitel on tegemist lahendusega, kus andmed jäävad serverisse ning politseinik saab neid oma kasutajatunnust ja salasõna kasutades ainult vaadata.

Salasõna on individuaalne. Salasõna enda teada hoidmise ja oma nimel tehtud päringute seaduspärase eest vastutab iga päringu tegija politseis kehtivate õigusaktide kohaselt. Rakenduse kasutamine loigitakse nagu teiste rakenduste puhul ning vajaduse korral on võimalik tehtud toiminguid kontrollida. “Igast päringust jääb andmebaasi nimeline jälg ning põhjuseta päringu tegija avastatakse varem või hiljem,” kirjeldas Raul Savimaa kontrolli päringute üle. Andmeedastus kasutaja ja politseivõrgu vahel on krüpteeritud.

Piisav ettevalmistusaeg

E-politsei projekt käivitati 2003. aasta sügisel. See pidi võimaldama patrullpolitseinikul kontrollida isiku ja sõiduki andmeid teel olles otse andmebaasist, ilma et oleks vaja pärida neid korrapidajalt raadio teel. Täna on üheks liidetud kaks esialgu eraldist projekti. E-politsei kui mobiilse päringuvõimaluse loomisele väljaspool politseihoonet lisati 2004. aasta jaanuarist politsei patrullautode asukohta määramine. Nii saab juhtimiskeskus kõigi patrullide asukohta ja staatus teades saata sündmuskohale kõige lähemal asuva vaba patrulli. Ründe korral patrulli vastu on aga võimalik täpselt näha patrulli asukohta ning saata abi.

Esialgne kogemus näitab, et e-politsei toimib veatult ning süsteem muudab lihtsamaks ja kiiremaks isikute ja nende tausta kontrolli. Politseinik saab otse tänavalt minna vajalikku andmebaasi ega sõltu enam politseiraadiost. Väheneb oht, et kinnipeetu esineb veenvalt võõra nime all, raadio ju pilti ei näita. E-politsei rakendamine ei tähenda küll autojuhilubade ega teiste vajalike dokumentide käibelt kadumist, kuid see hoiab tublisti kokku nii juhi kui politseiniku aega.

Külli Taevere
ostujuht

Tänases ühiskonnas, kus elutempo on muutumas iga päevaga üha kiiremaks ja aeg väärtuslikumaks, on igasuguse teenuse ning protseduuri kiiremaks ja mugavamaks muutmine igati teretulnud.

Kui liikluspolitsei patrull oma tavakontrolli tehes mind teel Tartust Tallinna kinni pidas, olin valmis aeganõudvaks dokumentide kontrollimiseks. Selle asemel palus politseiametnik minult viisakalt ID-kaardi. Kogu kontrollimine võttis aega vaid mõne minuti. Sissestanud minu isikukoodi arvutisse ning saanud ühenduse kõigi vajalike andmebaasidega, oli politseinikul kiiresti olemas kogu vajalik info nii minu kui minu sõiduki kohta.

Lisaks mugavusele ja kiirusele võimaldab e-politsei süsteem kohepeal lahendada ka olukorra, kui juhil on mõni liikluseeskirja järgi nõutav dokument koju ununenud. Viisakas ja sõbralik suhtlemisstiil ning kiire ja mugav teenindus jättis üldkokkuvõttes väga positiivse ning hea mulje.

Tallinna vanalinna kõrvalisel tänaval avanenud vaatepilt mõrvatud Jan Ola Bystömist jahmatas uurijaid oma jõhkruusega.

Soolised eelistused maksid rootslasele elu

Eestisse turismireisile saabunud Rootsi ärimehhele said öises Tallinna vanalinnas saatuslikuks eestlastest *skinhead*'id, kes otsustasid veretööga kätte maksta oma au solvamise eest.

Helin Taal

Põhja Politseiprefektuuri avalike suhete ja pressibüroo peaspetsialist

Eelmise aasta 22. veebruari varahommik jääb vanalinna kõnniteid pühkinud koristajale meelde elu lõpuni. Pööranud rahulikult oma tööd tehes ühele kõrvalisematest pargiäärsetest tänavatest, avanes talle jõhker vaatepilt oma vereloigus lebast ja läbilõigatud kõriga meesterahvast.

Kohale sõitnud isikuvastaste kuritegude talituse komissar Elmar Väher ja tol päeval mõrvarühma valves olnud ametnik Toomas Jervson koos kriminalistikaekspertidega alustasid hukunud isiku kindlakstegemist. Kuigi ühtki dokumenti tapetu juurest ei leitud, tundus kriminaalpolitseinikele, et tegu võib olla mõne välisriigi kodanikuga.

Sündmuskohal moodustati kohe neljast

jälitusametnikust ja ühest uurijast rühm, keda hakkas juhtima politseijuhtivinspektor Aleksandr Bulavinov. Abijõuna kohale kutsutud jäljekoer näitas kätte tapmise juures olnud isikute põgenemistee ning andis aimu kurjategijate liikumistrajektorist. Kuigi jäljekoera töö jäi tol päeval vaid infoks, oli see siiski vajalik edaspidine tõendusmaterjal. Kriminaalpolitseinikud said teada, et arvatavad mõrva toimepanijad olid sündmuskohale veel enne koidikut tagasi tulnud.

Sündmuskohalt korjati üles kõik, mis maast leiti – alustades suitsukonidest ning lõpetades mittemidagiütleva prahiga, sest kunagi ei või teada, milline väike ja esmapilgul tühisena näiv detail võib osutada võtmeteguriks sündmuse lahendamisel.

Järgmise sammuna alustati piirkonnas aktiivset küsitlust, et selgitada välja võimalikud tunnistajad. Et tapmispaik asus vanalinna vaikivate

Tunnistaja ütluste põhjal joonistatud fotoroboti pildil on kuriteo korda saatnud Tarmo Kase.

Mõrva kaasosaline Kalle Jermakov ei teinud midagi, et Tarmo Kaset kuriteo toimepanemisel takistada.

müüride vahel, ei andnud ümbruskonnas elavate ja töötavate inimeste küsitlus tulemusi. Esimene pool päevast ei töotanud anda ühtki märki tapetu isiku ega tapmise põhjuste kohta.

Telefonikõne annab niidiotsa

Mõrvapäeva teisel poolel tuli juhtimiskeskusse kõne, mis töötas surnud punktist edasi aidata. Helistas rootslastest seltskond, kes teatas ühe oma kaaslaste kadumisest. "Saime teada, et tapetu oli 34aastane Jan Ola Byström, kes oli tulnud Tallinna koos oma venna ja kahe sõbraga, et siin neljapäevast pühapäevani lõbusalt aega veeta," rääkis isikuvastaste kuritegude talituse tänane ülemkomissar Elmar Vaher. Jan oli laupäeva kesköö paiku läinud oma kaaslastest Raekoja platsil lahku ning suundunud Vene tänava poole. Teised olid lõbusas meeleolus läinud hotelli suunas, arvates, et küll Jan neile peagi järgneb.

Hetkest, mil sai kinnitust, et tegemist on väliskodanikuga, paisus üldsuse huvi sündmuse vastu rahvusvaheliseks. Kohe võeti ühendust Tallinnas paikneva Rootsi saatkonnaga, kust paluti abi Jan Ola Byströmi tausta ja võimalike sidemete uurimiseks.

Esmase kahtluse alla sattusid Jani reisikaaslastest sõbrad. "See võib tagantjärele tunduda üsna ülekohtune, kuid kontrollida tuli kõiki versioone," sõnas Elmar Vaher. "Rootsi julgeolekuatasee Eestis Anders Uleniuse abil saime aimu Jani tegevusest Rootsis ning kontrollisime ka Jani ja tema venna vahelisi suhteid. Saime kinnituse, et kuriteo põhjusi lähedastevahelistest suhetest otsida ei tasu."

Kaklus sooliste eelistuste pärast

Olemasoleva info põhjal asuti järgmise etapi juurde. Mõrvarühmal oli teada Jani ja tema kaaslaste lahkuminekku paik, aeg ja Jani liikumise suund. Alustati küsitlusi mitmes liinis, käidi igas meelelahutusasutuses, mis tapetu teele võis jääda. Põhjust pikemalt peatuda andis baar Švejki Juures, kus turvamehele meenus Rootsi kodanik, kelle ta oli baaris tekkinud tüli tõttu sunnitud välja viskama. Turvamehe sõnul oli rootslane baaris liitunud ühe eesti keelt kõnelevate noormeeste seltskonnaga, kelle lauda ta oli istunud. Mõne aja pärast oli tekkinud konflikt. Tüli oli saanud alguse sellest, et rootslane oli teinud lähenemiskatseid ühele seltskonnas viibinud noormehele. Keelebarjääri pärast, mis ei võimaldanud oma maailmavaateid piisavalt hästi selgitada, oli paisunud tüli nii suureks, et mängu tulid ka rusikad. Eestikeelne seltskond oli palunud sekkuda turvamehel ning asjaosalised visati baarist välja.

Kaes oli järgmine niit, mis juhatas konflikti teise osaliseni. Baaris rootslasega erimeelsustesse sattunud Andres (nimi muudetud) võeti 48 tunniks vahi alla. Ülemkomissar Elmar Vahe ri sõnul oli Andres ülekuulamiseel äärmiselt avameelne ning tunnistas, et oli rootslasega tõesti konflikti sattunud, kuna talle polnud vastuvõetavad sama soo esindaja siivutud ettepanekud.

Samas tunnistas ta, et oli rootslast baari ees lõõnud, mispeale rootslane oli talle lähenemiskatsete pärast vabandust paluda tahtes oma mobiiltelefoni andnud.

Esimene vihje mõrvarile

Mõrvarühmale oli selge, et Andres rootslast ei tapnud, kuid võis siiski anda teavet Jan Ola Bystömi edasise käekäigu kohta. Alles teisel ülekuulamispäeval meenus Andresele, et kui ta oli rootslasega baari ees rahumeelsele kokkuleppele jõudnud ja lahku läinud, märganud ta kaht noormeest Janile järgnemas. Et oli ka alkoholi pruugitud, ei osanud Andres noormehi täpselt kirjeldada, kuid andis paar olulist tundemärki: mõlemad kandsid nõrsaapaid, ühel järgneajast oli suur habe ja ta kandis laigulisi riideid, teisel oli kaelas sinimustvalge sall. Samuti oli oluline suund, kuhu Jan ja temale järgnenud noormehed liikusid – teekond oli läinud Laiale tänavale.

Ring tõmbus koomale, kuid käegakatsutatav tulemust veel ei paistnud. Jan Ola Byströmi mõrvast oli möödunud kolm päeva. Käes oli 25. veebruar ja mõrvarühma ülemkomissar Elmar Vaher tunnistas, et kuriteo lahendamiseks seotud meeskonnal olid “tühjad käed”. Teada oli, et rootslase võisid tappa marurahvusliku maailmavaatega või *skinhead*’ide hulka kuuluvad noormehed. See oli ka kõik.

Vihjed *skinhead*’lusele

Vanker hakkas veerema alles märtsikuu esimesel päeval, mil mõrvarühm sai infot, et Jan Ola Byströmi võis tappa keegi Tarmo, kes elab valinnas dominiiklaste kloostril lähedal. Raken danud töösse salajaste ametnike ringi, leidis teave kinnitust. Üsna lähedal tapmispäigale elas Tarmo Kase (sünd 1985), kelle vaated elule olid tõepoolest äärmuslikud ning kes lävis seltskonnaga, kelle märksõnad olid veri ja au (*blood and honor*). Kasutanud eritoimingute talitust, saadi aimu Tarmo sidemetest ning jõuti jälile Tarmo Kase parimale sõbrale Kalle Jermakovile (sünd 1985), kes kandis sinimustvalget salli.

Kalle Jermakov vahistati ilma vastupanuta möödunud aasta 5. märtsil. Kalle sõnul oli Tarmo lahkunud kodust kohe pärast tapmist, s.o 22. veebruari hommikul. Ta olevat muutnud oma välimust: ei kandnud enam habet ega marurahvuslusele viitavaid laigulisi militaarseid riideid. Samuti teadis Kalle, et sõber olevat sõitnud Tartusse võsa raiuma. Jan Ola Byströmi tapmist uuriv mõrvarühm jagunes kaheks: kaks ametnikku saadeti Tartumaale, teised jätkasid aga toiminguid Tallinnas, kus üsna pea saadi infot Tarmo asupaiga kohta. Tarmo Kase vahistati oma ajutises töökohas 2003. aasta 7. märtsil, kahtlustatuna tapmises.

Solvavad lähenemiskatsed

Tarmo Kase ja Kalle Jermakovi ülekuulamistel selgus, et noormehed olid järgnenud Jan Ola Byströmile lootuses leida rahakas ja lahke kaas-

lane, kellega koos pummeldada. Koos mindi bensiinijaama, kust osteti liiter viina ja mahlapakk. Seejärel suunduti tagasi Laia tänava ääres asuvasse mäepealsesse parki, kus joodi koos viina, kuni Jan Ola Byström alustas noormeeste lähenemiskatseid. Jan küsis, kus oleks võimalik Tallinnas lõbusalt aega veeta, ning tegi lõpuks ettepaneku koos hotelli minna.

Tekkis tüli, Tarmo lõi rootslast rusikaga näkku, mille peale viimane kukkus ja mäenõlvvalt alla veeres. Tarmo ja Kalle jalutasid esialgu minema, kuid siis mõtlesid tänavanurgal ümber. Nad läksid mäest alla kukkunud ja alkoholijoobest oimetu Jani juurde tagasi, Tarmo võttis taskust oma väikese taskunõu Victorinox ning tõmbas Jan Ola Byströmil kõrri sügava haava. Kalle seisis kõrval ega teinud midagi selleks, et oma kaaslast takistada. Rootslike taskust võtsid nad 150 Rootsi krooni ning lahkusid. Jan Ola Byströmi surm saabus kohtuekspertide hinnangul rohke verekaotuse tõttu, mis oli tingitud kahest sügavast löikehaavast kõris.

Kindel kohtuotsus

Selle aasta 5. jaanuaril Tarmo Kase kohta langevat kohtuotsuses on tapmise motiivi kohta kirjutatud järgmised read: “Tarmo Kasel vallandus ärritusreaktsioon vastusena ärrituse põhjustaja suhtes. Kannatanu oli käitunud Tarmo Kase ja tema kaaslaste suhtes ühemõtteliselt ja tavaaru-

saamast erinevalt.”

Ülemkomissar Elmar Vaher tõlgendab nende käitumist kui kättemaksu nende au solvamise pärast. “Sellist jõhkrat kättemaksuviisi võib seletada noormeeste kuuluvusega äärmusliku maailmavaatega subkultuuri, kus niisuguse teo eest pälvitakse kaaslaste lugupidamine,” selgitab Elmar Vaher.

Tarmo Kase tunnistati karistusseadustiku § 113 järgi süüdi ja kohus määras talle karistuseks 10 aastat vabadusekaotust. Kalle Jermakov tunnistati süüdi kuriteost teatamata jätmise eest ning talle määrati aastane tingimisi karistus. 3. märtsil 2004. aastal tuli kokku Tallinna Ringkonnakohtu kriminaalkolleegium, kes arutas Tarmo Kase apellatsiooni, kuid ei kergendanud kohtuotsust.

Visiitkaart, mis viitab mõrvari äärmuslikule maailmavaatele.

N
TS

Meie mees, kes viib politsei Euroopa Liitu

Sideohvitser Peeter Palo (35) südames tuksub maailmaavastaja veri. Ühena kahest esimesest eestlasest tegi ta läbi USA politseiakadeemia ränkkraske kooli, kuulus Interpoli osakonna esimesse koosseisu, juhtis esimest eestlaste politseiüksust Bosnias ning esindab esimese eestlasena meie õiguskaitseorganeid Euroopa Liidu politseiorganisatsioonis Europol.

Milles siis seisneb tema rahvusvahelise edu võti? Ennekõike on selleks sihikindlus ja soov uusi valdkondi avastada. Need kaks iseloomuomadust on rahvusvahelisel areenil töötava politseiametniku peamised eeldused, et läbi lüüa. Vähem tähtsad pole aga Peetri üle kümne aasta pikkused kogemused võõraste kultuuride tundmaõppimisel.

Näiteks teab ta kinnitada, et eestlase iseloom ja huumorimeel sobivad kõige paremini kokku hoopis hispaanlaste ja armeenlastega, mitte soomlaste ega norralastega, nagu meil tihtipeale mõelda armastatakse. Kogemused on pärit ajast, mil ta koos hispaanlastega serblaste kontrolli all olevas Banja Luka linnas lõkjetule ääres meie jaanipäeva tähistas või Valgevenes sõjaväes olles ainsa eestlasena üheskoos Nõukogude Liidu vennasrahvastega õppepolügoone ehitas.

Kummaline kutse

Kõik oluks võib-olla teisiti, kui Tallinna 49. keskkooli viimases klassis käiv Peeter poleks 1986. aastal ühel päeval oma postkastist kummalist kutset leidnud. Nimelt kutsuti teda Laari tänavale Lilleküla miilitsajaoskonda, kuid põhjustest ei olnud seal kirjas ridagi. Peeter, kelle tutvusringkonnas oli tol ajal ka miilitsale peavalu valmistanud poisse, oli kindel, et ilmselt on keegi jälle tema tuttavatest pättustega hakkama saanud. Miilitsajaoskonna uksest sisse astunud, tundus aga sel korral kõik kuidagi teisiti olevat kui tavaliselt.

Leitnant, kes Peetrile lahkelt istet pakkus, oli harjumatult viisakas. "Seltsimees Palo, oleme teid siin juba mõnda aega tähelepanelikult jälginud ning meie arvates olete te ideaalne kandidaat miilitsakooli. Õpite kaks aastat, olete sõjaväest prii ning jääte seejärel miilitsasse edasi teenima." Tol ajal pandi kokku esimest eestlaste gruppi miilitsakoolis, et neid mehi hiljem

kasutada üha kasvava iseseisvusliikumise vastu Eestis. Peeter, kes oli juba tollal tulihingeline eestlane, oli alguses suisa sõnatu. Ennast veidi kogunud, lausus ta: "Mina ... ja miilitsakooli ... MITTE IIALGI!"

Esimene kogemus võõra rahvaga

Pärast säärast kategoorilist avaldust oli sõjaväke minek muidugi kindel. Peeter saadeti Valgevene motoriseeritud jalaväkke. Kui 1988. aastal saadeti kogu rood Mägi-Karabahhiasse pingekoldeid lahendama, oli Peeter parasjagu kodus käimas. Tagasi läinud, leidis ta sõjaväeosast eest vaid omavahel vaenujalal armeenlased ja aserbaidžaanlased. "Et selles seltskonnas sõna otseses mõttes ellu jääda, oli tarvis piisaval hulgal kavalust ja teravat mõistust, sest jõuga poleks seal midagi ära teinud," meenutab ta.

Eestist ära oldud aja jooksul oli aga siin toimunud see, mida paar aastat tagasi ei osanud keegi ette näha – Eesti liikus kindlalt iseseisvuse poole. Kui raadiost hakkasid 1991. aastal kõlama patriootlikud üleskutsed astuda vast loodud ja päris Eesti oma politseiakadeemia esimesse rühma, ei mõelnud Peeter kaua. See oli just see, mis näis talle sobivat. Nii saigi temast kadett sessamas endises Nõmme miilitsakoolis, mille ideaalseks kandidaadiks teda kolm aastat tagasigi oli peetud ja kuhu ta oli lubanud mitte iialgi astuda.

Esimeses Eesti politseiakadeemias

Oma esimese koolipäeva suutis Peeter meelde jäävaks teha nii endale kui ilmselt ka nii mõnelegi teisele. Kui kõik kooli vastuvõetud 150 kursanti olid piduliku päeva puhul üles rivistatud, hakkas ohvitser Ossipov ette lugema samaks päevaks

Melli Rüga
toimetaja

**Meie arvates
olete te
ideaalne
kandidaat
miilitsakooli**

Hollandis tuulikute taustal. Vasakult abikaasa Rainit, neljaaastane poeg Krister Nikklas ja vankris uinakut tegev kahekuune pisitütar Kristin Elisabeth.

► Peetri lemmikharrastus on mitmepäevane kalapüügiretk ühele väikesele rabajärvele vanematekodu lähistel. Sealt-samast on püütud ka need kuuekilosised haugipurikad.

köögitoimkonda määratud poiste nimesid. Kuulnud loetletute seas ka oma nime, astus värske Vene sõjaväe kogemusega Peeter ette ja sõnas: "Seltsimees Ossipov, praegu kehtivas määrukses on kirjas, et köögitoimkonda minekuks tuleb 24 tundi ette teatada, vastasel korral on tegu seaduserikkumisega ja seetõttu ma köögitoimkonda ei lähe." Ossipov läks näost tulipunaseks, kogus end veidi ning tegi seejärel teatavaks, et kadett Palo on koolist välja heidetud ja võib rahumeeli oma asju pakkima minna. Pärast mõningast selgitustööd leidsid pooled siiski kompromissi – Peeter jäi kooli edasi ning läks ka köögitoimkonda, kuid seekord tööde ülevaatajana.

Seesama intsident tuletas ennast meelde juba poolteist aastat hiljem, mil politseiakadeemial avanes võimalus saata kaks kursanti neljaks kuus õppima USA politseiakadeemiasse New Hampshire'sse. Peeter, kes oli keskmisest kolmelisest väikese vaevaga oma rühma priimuseks muutunud, kui stipendium pandi sõltuvusse õpiedukusest, oli üks kindlaimaid kandidaate sellele kohale. Et aga aasta oli siis 1992 ja tegu riikliku tähtsusega sündmusega, kutsuti kõik kooli õppejõud kokku lõpliku otsuse tegemiseks oma arvamust avaldama. Peetri kohta kostis järjest vaid positiivseid ja toetavaid sõnu, kuni viimaks jõudis järg sellesama seltsimees Ossipovi kätte. Ossipov tõusis laua tagant aeglaselt püsti ja

Peeter oli juba valmis Ameerikaga hüvasti jätma, kui ... "Mäletan kadett Palot tema esimesest koolipäevast alates ja sellest hetkest ei ole mul talle mitte ühtegi pretensiooni."

Esimeste eestlastena USA politseikoolis

Koos Peetriga otsustati USAsse saata ka tänane Politseiameeti arenguosakonna ülemkomissar Risto Kasemäe, kes õppis siis politseiakadeemia esimesel kursusel. Kuigi neid oli ette hoiatud, et tegu on äärmiselt range režiimiga õppeasutusega, nõudis nii Peeter kui ka Risto, et neile kohalike meestega võrreldes mingit hinnaalandust ei tehtaks. Ometi oli kooli režiim ka Eestist tulnule ja sõjaväe läbi teinule paras katsumus. Hommikul kell kuus oli äratus, liikuda võis ainult rivis ning oma kaaslastega ei tohtinud vahetada ühtki sõna, isegi vabal ajal mitte. Samas pidid aga kõigi ühes toas elavate kadettide lauad, toolid, riulid ja voodid olema peegelpildis kaaslaste omadega. Iga eksimust karistati hulga kätekõverdustega, taustaks ohvitseride pidev karjumine. Režiimi rangust näitab hästi ka see, et kuigi sinna kooli on väga suur konkurss ning kohalikud valmistavad end ette aastaid, langes kogu rühmast välja tervelt kolmandik, kes pingele vastu ei pidanud. Peeter ja Risto pidasid ning praegu on neil sealselt šerifi töökohast puudu üksnes USA kodakondsus.

Kui politseiakadeemia seljataga, jagas Peeter Ameerikast saadud kogemusi juba järgmistele politseikursantidele ning töötas aasta aega Nõmmel asuvas politseikoolis laske- ja taktikainstruktorina. Tema eestvedamisel hakati senise ühe käega ja piiramatuga ajaga laskmise asemel õpetama kiiret taktikalist laskmist.

Kui aga 1992. aasta lõpus loodi Interpoli Eesti osakond, meenus Peetrile kohe raamat "Sada aastat kriminalistikat", mida ta oli lugenud juba enne politseikooli astumist. Selles olnud peatükk Interpolist tundus toona küll väga huvitav, kuigi mõte võimalusest ise kunagi sellises asutuses töötada tundus täieliku utoopiana. Nüüd, mõni aasta hiljem oli see võimalus olemas, kui tollane Interpoli juht Arnold Tenusaar sinna töökohata pakkus. Varem Lilleküla politseijaoskonnas töötades oli ta oma kriminaalpolitseiniku kutsu- muse leidnud ja nüüd oli võimalus see ühenda- da rahvusvahelise tööga. "Kõik rahvusvahelise suhtlemise skeemid tuli välja mõelda ja lisaks infovahetusele tegime ise palju toiminguid, sest meie politseis ressursi välistaotluste täitmiseks lihtsalt ei jätkunud," meenutab Peeter Interpoli Eesti osakonna algusaegu.

Esimese Eesti üksuse juht Bosnias

Kolme aastaga oli Interpoli süsteem korralikult käima lükatud ning Peeter tundis kutset uuteks avastusretkedeks. Kui 1996. aastal hakati moodustama Eesti esimest üksust Bosniasse ÜRO politseijõudude koosseisu saamiseks, oli Peeter esimesi, kes avalduse teele saatis. Temast sai üheksameheline Eesti üksuse juht. Kehtiva hierarhilise korra järgi pidanuks juht alustama oma teenistust peakorteritubaselt ametikohalt, mitte patrullist nagu ülejäänud mehed. Ilmselt üllatas mõndagi, kuidas ühest väikesest kaugest riigist tulnud üksuse juht nõudis, et teda mugava kabinetitöökoha asemel patrulli saadetaks. Peetri arvates oli see ainus viis, kuidas oma piirkonnaga tuttavaks saada.

Õige pea kutsuti Peeter patrullist üle juba ÜRO politseijõudude eriuurimise gruppi (Special Investigation Group). Hiljem sai Peetrist selle erinevate riikide politseinikest koosneva üksuse juht. ÜRO uurimisrühma ülesanne oli jälgida, kuidas kohalik politsei saab hakkama olulisemate kriminaalasjade uurimisega. "Jälgisime peamiselt, kuidas kohalik politsei järgib menetlusnorme ning kas ta teeb seda kõiki demokraatiareegleid arvestades. Hiljem tuli kirjutada menetluse kohta objektiivseid raporteid," räägib Peeter oma sealsest tööst. "See oli hämmastav, millise professionaalsusega sealsed politseinikud suutsid oma tööd teha. Näiteks meenub juhtum, kus moslemid põletasid maha terve serblaste küla ja tapsid kõik külaelanikud. Olukorras, kus võiks arvata, et sinus räägib vaid pime raev ja soov käte maksta ning sinu pihta võidakse iga kell tuli avada, suutsid kohalikud politseinikud fikseerida

▲ New Hampshire politseiakadeemia 97. lennu lõpetanute lipp, millel on grupi hüüdlause ja iga kadeti varrukaembleem. Et Eesti politseil neid veel anda ei olnud, joonistas Risto need lipu jaoks käsitsi.

◀ Nädalavahetustel said Peeter ja Risto tutvuda USA eri osariikide politseijaoskondadega.

ÜRO politseijõudude Special Investigation Group ÜRO auto taustal Bosnias Banja Luka linna lähistel. Peeter on vasakult esimene.

iga asitõendi kuni pisiasjadeni ning jääda lõpuni oma ala professionaalideks.”

Et tegu oli siiski Eesti esimese üksusega Bosnias, külastas neid ka toonane Eesti politsei juht Ain Seppik koos järgmise Bosnia rühma koosseisu kuuluva Jana Napaga. Kohe lennujaamas instrueeriti saabunuid, et kõik põllud on mineeritud ja asfaltteest kõrvale astumine on äärmiselt ohtlik. “Ühes looduskaunis kohas mägede vahel astus Jaana autost välja ja hakkas mööda ilusat rohelist aasa jalutama. Hakkasime kõik karjuma. Seekord läks õnneks,” kirjeldab Peeter juhtumit. Ometi kulus veel tükk aega pärast Bosniast tagasitulekut, enne kui ta ise harjus ilma võpatamata muruplatsile astuma.

Ühel oma teenistuse esimestest päevadest kohtas Peeter üht Ungari ohvitseri, kes rääkis soravalt serbohorvaadi keelt ning sai tänu sellele oma asjad palju kiiremini ja paremini aetud kui need, kes pidid kohalikega suhtlema tõlgi kaudu. “See tegi kadedaks ja nii otsustasingi, et õpin selle keele ära,” räägib Peeter. Oma sealoleku aja lõpus pani ta ilmselt nii mõnegi kadedust tundma. Lisaks serbohorvaadi keelele räägib ta vabalt inglise, soome ja vene ning nüüd juba natuke ka hollandi keelt.

Esimene eestlane Europoli juures

Tulnud Bosniast tagasi, lõpetas Peeter Tartu ülikoolis pooleli jäänud juuraõpingud ning jätkas tööd Interpoli Eesti osakonnas. Kui aga 1999. aastal kuulutati välja konkurss loodavatele sideohvitseride kohtadele (Soome, Venemaale ja Europoli), valiti tema Europoli sideohvitseriks.

Ootus tegeliku lähetamiseni oli pikk (2,5 aastat), kuid praegu mööduvad Peetri toimetusi täis tööpäevad avaras nurgapealses Europoli kabinetis, millest avaneb vaade nii purskkaevule peamaja õues kui ka jalgpalliplatsile naabruses. Samal väljakul on Europoli jalgpallimeeskonda kuuluv Peeter nii mõnegi tulise matši maha pidanud. Sportlikust eluviisist lugu pidava inimesena mängib ta koos töökaaslastega lisaks veel võrkpalli ja saalihokit ning nagu Hollandis kombeks käib ka Peeter töö ajal jalgrattaga.

“Sideohvitseridega olen varem palju kokku puutunud, kuid ise selles rollis olla on esimene kord. Olen näinud nii väga häid kui mitte nii häid sideohvitseri, ise teen kõik selleks, et olla hea,” räägib Peeter. Sideohvitseriks ei saa õppida, selleks on tarvis kaasasündinud intuitsiooni. “On omaette kunst, kuidas osata õige info õiges vormis õigele allikale lähetada nii, et see müüks ning et sellele ka õige ja kiire vastus tuleks,” arwab Peeter. Lisaks politseile peab Europoli sideohvitser haldama ka kogu kaitsepolitsei-, tolli- ja piirivalvealase info liikumist ning vahetamist. Samas tuleb organiseerida üritusi ja kohtumisi ning luua ja säilitada tööks vajalikke suhteid teiste riikide sama ala spetsialistidega, esindada Eesti seisukohti erinevatel nõupidamistel jne. Üldjuhul esindab iga riiki Europolis vähemalt kaks-kolm sideohvitseri. Poole aasta pärast, kui Eesti esimese sideohvitseri leping Europoli juures lõpeb, seisame ilmselgelt raske valiku ees – kes võiks olla Peetrile vääriline mantlipärija. Samal ajal ootab Peetrit ees ilmselt juba hoopis uus ja ahvatlev väljakutse.

Videosalvestus toimuvast võimaldab uurijal ja kohtul uurimiseluse tegevust objektiivsemalt hinnata. Kõrvaloleval pildireal on KAPO kaerasilm tabanud raha üleandmise eelmise aasta jõulude eel haiglapalatis.

Korruptsioon – kuritegevuse varjus pool

Sageli arvavad tavainimesed ning vahel isegi politsei-ametnikud, et korruptsioonikuritegude uurimine kuulub üksnes kaitsepolitsei pädevusse. Selline arvamus on ekslik.

Martin Perling
Kaitsepolitsei
politseiasendirektor

Kriminaalmenetluse koodeksis kehtestatud põhimõtete kohaselt kuuluvad kaitsepolitsei uurimisalluvusse üksnes need korruptsioonijuhtumid, mille on toime pannud riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduses sätestatud kõrgemad riigiametnikud. Ülejäänud riigiametnike ning kõigi kohalike omavalitsuste ametnike korruptiivseid tegusid uurivad politseiprefektuurid.

Kohalike omavalitsuste ametnike korruptiivseid tegusid uurib politsei.

Loomulikult on riigiprokuröri võimalik seadusest tulenevat uurimisalluvust muuta, kuid praegu liigutakse pigem selles suunas, et uurimisalluvuse muutmine on erand, mida kergekäeliselt ei tehta. Niisugune tööjaotus on ennast siiani ka õigustanud, sest kaitsepolitsei on saanud seetõttu keskenduda riigi seisukohast tähtsamate korruptsioonikuritegude paljastamisele kõrgemate riigiametnike hulgas. Arvestada tuleb loomulikult sedagi, et kaitsepolitseis on uurijate arv tavapolitseiga võrreldes oluliselt väiksem.

Eelöeldu põhjal peaks suure osa ametnikkonna korruptiivseid tegusid paljastama politsei. Seda aga siiani väga intensiivselt tehtud ei ole. Eriti suurt tähelepanu peaks politsei pöörama kohalike omavalitsuste korruptsiooni uurimisele, sest just selles osas on nii sise- kui ka väliseksperdid korruptsioonivastast võitlust kõige rohkem kritiseerinud. Kohalik omavalitsus on institutsioon, millega tavakodanik puutub kokku kõige vahetumalt ning kus langetatakse tema jaoks kõige elulisemaid otsuseid. Tuleb arvestada sedagi, et üldjuhul ei tee inimesed vahet riigi ja kohaliku omavalitsuse asutusel, mistõttu korruptsioonitase kohalikus omavalitsuses mõjutab üldist suhtumist korruptsiooni tervikuna.

Korruptiivsete tegude uurimine on enamasti keerukas ning nõuab uurijatelt suurt pühendumist ja süsteemset käsitlust, sest teo kvalifitseerimiseks tuleb lisaks kriminaalõiguslikele põhimõtetele tunda ka avalikku teenistust ning konkreetsete ametnike tegevusvaldkondi reguleerivaid õigusakte. Kaitsepolitsei senine praktika on näidanud, et korruptsioonivastases võitluses on üks edu saavutamise peamisi aluseid plaanipärane ja järjepidev info hankimine korruptsiooniohtlikes valdkondades.

1 info pidev kogumine

Korruptsioonikuritegusid uurivad asutused peaksid keskenduma oma töös pigem ise info aktiivsele kogumisele, mitte jääma ootama

kuriteoavaldusi. Praktika on näidanud, et korruptsioonikuritegude puhul niisuguseid avaldusi tavaliselt ei esitata või kui esitatakse, siis on need sageli tendentsliku sisuga. Tihtipeale on avaldused ajendatud konkurentide omavahelistest tülidest, millele loodetakse saada lahendust või tuge uurimisasutuste abil. Võrreldes teiste ametialaste kuritegudega, ongi korruptsioonikuriteod selles mõttes erilised, et nende puhul süüdlane sageli reaalselt varalist kahju ühelegi isikule ei tekita. Seetõttu pole ka otsest materiaalse kahju kannatajat, kes oleks huvitatud kuriteoavalduse esitamisest politseile.

2 suunatus tulevikku

Teine oluline aspekt korruptsioonivastases võitluses on uurimisasutuste töö suunatus tulevikku, mitte minevikku. Sisuliselt tähendab see, et uurijad peaksid võimalikke toimepandavaid kuritegusid õigel ajal tõkestama ning kahjulikke tagajärgi ära hoidma.

Kui näiteks ajakirjanduse vahendusel laekub uurimisasutusse info ühe või teise ametniku pistisevõtmiste kohta, siis on kuriteo tõendamise muutunud juba märksa raskemaks. Samas on sellised andmed piisavad, et võimalikku korrumppeerunud ametnikku põhjalikult kontrollida ning püüda tema tegevust edaspidi tõendada.

3 suurem spetsialiseerumine

Kolmas edu saavutamise eeldus on kahtlemata ametnike senisest suurem spetsialiseerumine korruptsioonikuritegude uurimisele ja avastamisele, kusjuures spetsialiseeruma peaks nii politsei kui ka prokuratuuri tasandil. Senist praktikat, kus politseis pidid korruptsiooni uurima majanduskuritegusid uurivad ametnikud oma teiste tööülesannete kõrval, tuleks kindlasti muuta.

Korruptsioonikuriteod on kasutatavate skeemide poolest sageli niivõrd spetsiifilised, et neid ei ole muu töö kõrvalt võimalik efektiivselt uurida. Kõnealusel põhjusel tuleb üksnes toetada seda, et viimasel ajal on ametnikud nii prokuratuuri kui ka politsei tasandil spetsialiseeru-

mas korruptsioonikuritegude avastamisele ja uurimisele.

Korruptsioonivastase võitluse plaanimist tuleks alustada korruptsiooniriskide hindamisest. Korruptsiooniriskide hindamisel kujutavad endast riigiasutuse usaldusvääruse seisukohast vaieldamatult kõige suuremat ohtu just altkäemaksu võtvad ametnikud. On selge, et ühe niisuguse ebaausa ametniku tegevuse tõttu saab suuremal või vähemal määral kannatada kogu riigivõimu usaldusväärsus ning maine.

Levinuim on altkäemaks

Altkäemaksu võtmise näiteid võiks nii kaitsepolitsei kui ka politsei uurimispraktikast tuua mitmeid, kuid üldjuhul on need oma olemuselt üksteisega küllaltki sarnased. 2003. aastal tekitas ilmselt enim kõneainet Tallinna Linnakohtu kohtuniku Ain Truu juhtum. Viimane võttis altkäemaksu süüdimõistetud karistuse kandmisest tingimisi ennetähtaegse vabastamise eest; teda süüdistati muu hulgas ka ühelt isikult ebaseaduslikus vabaduse võtmises.

Kohus mõistis Ain Truu toimepandud kuritegudes süüdi ning karistas teda reaalse vangistusega. Teadaolevalt on see läbi aegade esimene juhtum, kus kohtunik mõisteti oma professionaalse tegevusega seonduvalt süüdi nii raskestes ametialastes kuritegudes.

Kasutatakse ära ametiseisundit

Pistisevõtmise juhtumite kõrval esineb üsna palju ka ametiseisundi ebaseaduslikku ärakasutamist. Seejuures kuritarvitatakse ametiseisundit sageli just omakasu eesmärkidel, rikkudes näiteks korruptsioonivastases seaduses sätestatud töökoha- ja tegevuspiiranguid ning toimingupiiranguid.

Töökoha- ja tegevuspiirangutest rikuvad ametnikud keeldu olla äriühingu juht- või järelevalveorgani liige ning toimingupiirangutest keeldu sooritada tehinguid iseendaga või oma lähissugulaste või -hõimlastega. Peamised rikkumised selles valdkonnas ongi seotud eelkõige põhjendamatu soodustingimuste või eeliste

Korruptsioonikuriteo olemusest

Väljend *korruptsioon* tuleb ladinakeelsest sõnast *corruptio*, mis tähendab rikutust ja moraalselt laostumist. Eesti seadustesse tuli korruptsiooni mõiste 1995. aastal, mil riigikogu võttis vastu esimese korruptsioonivastase seaduse ning täiendas kriminaalkodeksit korruptiivseid tegusid kriminaliseeriva paragrahviga.

Praegu kehtivast karistusseadustikust on niisugune eraldiseisev korruptsiooniparagrahv küll välja võetud; ometi ei tähenda see, et korruptiivsed teod karistamata jääksid.

Korruptsioonist rääkides on alati peetud silmas ametialaseid kuritegusid laiemas mõttes, kui seda oli korruptsiooniparagrahvis sätestatud kuriteokoosseis. Nii näiteks käsitletakse korruptsioonina altkäemaksu

võtmist ning mõningate mööndustega ka ametiseisundi kuritarvitamist, ametialast lohakust ja omastamist.

Teatavatel juhtudel võib korruptsiooni alla paigutada näiteks võimulialdused ning ametnike osavõtul toimepandud kelmused või maksukuriteod.

Korruptsioonivastast võitlust on püütud tõhustada juba Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest alates. Nii kaitsepolitseil kui ka politseil on selles võitluses tähtis roll, sest uurimisasutustena peavad just need struktuurid andma kahtluste korral esmase hinnangu ametnike tegevusele ning koguma süüteo tunnuste ilmnenemise korral vajalikke tõendeid, et kohtus saaks teole õigusliku hinnangu anda.

loomisega teatud firmadele isiklikust huvist ja omakasuajenditest lähtuvalt. Sisuliselt on tegemist vaba konkurentsi pärssimisega.

Korruptsioonivastases seaduses sätestatud toimingupiirangute rikkumise ilmekas näide oli 2003. aastal Kaitseministeeriumi endise kaitsepoliitika asekancleri Margus Kolga juhtum. Viimane anti kaitsepolitsei uuritud kriminaalasjas kohtu alla süüdistatuna ametiseisundi kuritarvitamises, võltsimises ja riigisaladuse avalikustamises. Süüdistuse kohaselt rikkus M. Kolga korruptsioonivastases seaduses sätestatud toimingupiiranguid ning tellis ministeeriumi poolt mitme aasta jooksul tõlketöid oma emale kuuluvast OÜst Kerti.

Tõlketööde tegemiseks sõlmis ta isiklikult Kaitseministeeriumi kancleri ülesandeid täites oma ema firmaga vastavasisulise töövõtulepingu. Kriminaalasjas kogutud materjalide põhjal oli tõlketööde tegemise põhiline initsiaator ning tõl-

gitud materjalide vastuvõtja Kaitseministeeriumi poolt just Margus Kolga. OÜst Kerti sai peale asekancleri varalist kasu muu hulgas tema elukaaslane, kes oli enamikul juhtudel vahetu tõlkija. Samas said OÜst Kerti töötasu teisedki M. Kolga sugulased ja tuttavad.

Kõnealuse kriminaalasja puhul tuleb märkida ka fakti, et pärast kriminaalmenetluse alustamist üritas M. Kolga rikkumist varjata, võltsides seejuures Kaitseministeeriumi ja OÜ Kerti vahel sõlmitud lepingut. Kohus mõistis Margus Kolga toimepandud kuritegudes süüdi ning karistas teda rahalise karistusega.

Eeltoodud kaks näidet kõrgete riigiametnike ametialaste kuritegude kohta tõestavad selgelt, et korruptsioon võib avalduda väga erinevalt ning ebaseaduslikke tegusid võivad panna toime isikud, kellelt niisugust käitumist ei eeldaks. Samas tõestavad nimetatud juhtumid ka seda, et neile on võimalik jälile jõuda ja neid tõendada.

Filmi "Lilja 4-ever" süžee on hämmastavalt sarnane Eesti prostituutide tegeliku käekäiguga Rootsis.

Rootsi hädas Eesti prostituutidega

Viis aastat tagasi Rootsis jõustunud prostitutsiooniseadus lükkas käima kaks kohtuprotsessi, mille peategelased on Eestist pärit prostituudid. Et seaduse järgi karistatakse seksuaalteenuste ostu ja mitte müüki, viibisid eestlased kohtusaalis tunnistajatena.

Ruta Nõmmela
Stockholm

2002. aasta detsembris vahistas Rootsi politsei Soome kodaniku, 52aastase Teresa Harriet Liliuse, kes oli varem ka ise prostituudina töötanud. Meheks sündinud Lilius laskis end soovahetusoperatsiooni käigus naiseks ümber lõigata. *Bordellmamma*'na (eesti keeles bordelliema) tuntud kupeldajale esitati süüdistus sütenõrluses, ebaseaduslikus isikuvabaduse piiramises ja inimkaubanduses seksuaalteenuste müügi eesmärgil. Tegemist oli esimese korraga, kui Rootsi riik esitas kohtuliku süüdistuse *trafficking*-seaduse alusel. 2002. aasta suvel kehtima hakanud seadus keelustab inimestega kaubitsemise seksuaalteenuste müügi eesmärgil.

Kahe aasta jooksul töötas Liliuse bordellides kokku 36 naist, neist kaheksa olid rootslannad,

ülejäanud pärinesid Eestist. Naisi leidis Lilius nii Interneti, ajalehekuulutuste kui ka tutvuste kaudu. Eestlannasid hoidis kupeldaja oma bordellides luku taga ning vahendades neid rootslastest seksuaalteenuste ostjatele. Algul oli Liliuse tööpõld Stockholmi südalinnas asuv kurikuulus Malmskillnadsgatani tänav. Et aga pärast seksuaalteenuste ostmist keelava seaduse jõustumist muutus tänavalt kundede hankimine raskemaks, koliti üle korteritesse. Naiste fotod oli Internetis väljas ja kliendid said nende alusel tellimusi teha.

Oma bordelliäri üle pidas Lilius täpset arvet. Tema arvutist leitud põhjalik andmebaas andis bordellide tegevusest, klientuurist ja sissetulekutest täpse ülevaate, sisaldades andmeid 1117 seksuaalteenuste ostu ja 571 klienti kohta. Paljude kundede puhul olid ära märgitud nende erisoovid, mida nad prostituudilt ootasid. Lilius teenis vahendustegevusega kolme aasta jooksul ligi kaks miljonit Rootsi krooni (3,4 miljonit Eesti krooni).

Kui jõudis kätte aeg, mil kohtus pidid Liliuse

vastu tunnistusi andma kolm eesti naist, jäid nad järsku kadunuks. Nii politsei kui ka prokurör otsisid neid Interpoli kaudu, kuid tulemusteta. "See on kummaline, kuid on teada, et need naised kardavad kohtualust," ütles advokaat Pia Tengvall ajalehele Dagens Nyheter selgituseks. Süüdistaja Hans Ihrman avaldas kahetsust, et kolm bordellides töötanud eestlannat kohtusse ei ilmunud, kuna nende tunnistused oleksid Ihrmani sõnul andnud kohtule tõendeid, et *bordellmamma*le saanuks karmima karistuse määrata.

Ihrman nõudis Liliusele kümne aasta pikkest vabadusekaotust. Esimene kohus otsustas Liliust karistada ainult neljaaastase vanglakaristusega. Lilius mõisteti süüdi üksnes kupeldamises, naistega kaubitsemist ega nende isikuvabaduse ebaseaduslikku piiramist ei suudetud piisavalt tõestada. Kohtuotsuse järgi sõitsid naised Rootsi vabatahtlikult, *trafficking*-seaduse kohaselt saab aga süüdi mõista ainult isikut, kes on oma ohvreid teise riiki tööle sundinud või neid pettusega sinna meelitanud.

Ihrman ei jäänud Solna kohtu otsusega rahule ning otsustas selle edasi kaevata. Tema väitel ei võtnud kohus piisavalt arvesse asjaolu, et tegemist oli organiseeritud kuritegevusega, mis kestis pikka aega, ning et naised olid mitmel puhul alla 18 aasta vanad.

Liiga vähe tõendeid

Ometi jättis ka Rootsi teise astme kohus Svea hovrätt Solna alamastme kohtu otsuse jõusse. Kohus leidis, et Lilius kasutas oma seksiaäris ära küll Eestist pärit naiste majanduslikult raskeid elutingimusi nende kodumaal ja et selline teguviis väärrib hukkamõistu, kuid seda ei saa veel klassifitseerida inimkaubanduseks. Kohus vabastas soomlanna ka isikuvabaduse röövimise süüdistusest, kuna polnud võimalik tõestada, et naised ei olnud nõus luku taga istuma.

Kokku õnnestus politseil identida 73 kundet, neist 40 puhul olid asitõendid niivõrd ilmsed, et neile sai esitada süüdistuse. Näiteks oli digitaalsete tõendite abil võimalik tõestada teenuse eest tasumist. Kokku tunnistas Liliuse protsessis oma kuritegu 12 inimest, kes maksid trahvideks kokku 379 000 Rootsi krooni (644 300 Eesti krooni). Viisteist kundet mõisteti kohe õigeks.

Kui Solna alamastme kohus otsustas 2003. aasta novembris veel kolm meest vabaks lasta, loobus Ihrman edasistest süüdistustest. Digitaalset tõendusmaterjali oli küllalt, et süüdi mõista bordellipidaja Lilius, kuid mitte seksuaalteenuseid ostnud mehed. "Meeste süüdimõistmiseks ei piisanud andmetest kliendiregistris. Edaspidi peame mehed tabama siis, kui neil püksid rebadel on," kommenteeris kohtuotsuses pettunud Ihrman ajalehes Dagens Nyheter.

Eelmise aasta märtsi lõpus hakkas Stockholmi

Huddinge kohus käsitlema uut kohtuasja, kuhu on segatud seitse eesti prostituuti, neid kupeldanud 54aastane Eestist pärit vene mees ja 30. eluaastates eestlastest abielupaar. Naised saabusid Tallinnast laevaga, 54aastane venelane võttis nad Stockholmist Frihamneni sadamast peale ja sõidutas kundede juurde. Kui naised parasjagu kliente ei teenindanud, lukustas kupeldaja nad korterisse ja sundis endaga seksima.

Süüdistuse kohaselt on tegemist väga põhjalikult organiseeritud kuritegevusega, kümne kuu vältel toodi Tallinnast üle nädala uusi naisi.

Prostituudid teenisid kupeldajatele kokku 430 000 Rootsi krooni (731 000 Eesti krooni) kasumit. Nagu *bordellmamma* kohtuasja puhul olid süüdistaja Ihrmani sõnul kõik naised küll teadlikud, mis töö neid Rootsis ootas, kuid kupeldajad kasutasid julgelt ära naiste kehva majanduslikku olukorda.

Venelasele esitati süüdistus süüdistuse, ebaseaduslikus isikuvabaduses piiramises ja inimkaubanduses seksuaalteenuste müügi eesmärgil. Mees on juba varem kupeldamises süüdi mõistetud ning teda on proovitud ebaõnnestunult maalt välja saata. Nõukogude Liidu kodakondsusega vene sutenöör tuli Eestist Rootsi 1990ndate algul, et aga Nõukogude Liitu enam ei eksisteeri, pole Rootsi võimudel kodakondsuse ta meest kuskile saata. Rootsi Migratsiooniamet uurib siiski võimalust mees Eestisse saata. Lisaks kolmele sutenöörile said süüdistuse ka viis 50. eluaastates Stockholmi meest, kelle süü teenuse kasutamisel suudeti tõestada.

Naiste värbamise eest hoolitsenud eesti abielupaar sai süüdistuse kupeldamises ja inimkaubanduses seksuaalteenuste müügi eesmärgil ning neid võib oodata kuni 10aastane vabaduskaotus. Kohtuistungil kavatseb Ihrman kupeldajate süd ametu käitumise illustreerimiseks esitada ka andmed töötuse kohta Eesti noorte hulgas.

Šokeeriv film

Lisaks meediale on Baltikumist pärit prostituutide karm saatus saanud Rootsis tuntuks ka 2003. aastal valminud Lukas Moodysoni filmi "Lilja 4-ever" kaudu, kus peategelane on noor Eestist pärit venelanna. Teismeeas Lilja meelitatakse Rootsi, kus ta lukustatakse korterisse; pärast vägistamist sõidutatakse teda järjest uute kundede juurde. Film põhjustas Rootsi poliitikute terava reageeringu. 35 riiki müüdnud filmi on näidatud ka Europarlamendis, Rootsi Riigikogus ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonis. Rootsi valitsuse kulul valmistati filmi ingliskeelne versioon, mida näidatakse ilma töötava kinolevita riikides. Filmile andis aluse Rootsi tööle meelitatud tüdruku traagiline saatus. Eesti prostituute Rootsis ootav karm tegelikkus on paraku filmis kujutatuga hämmastavalt sarnane.

Kristi Kilk

KRP kriminaalteabe osakonna piiriülese koostöö talituse politseivaneminspektor

Prostitutsioonijuhtumite uurimise teeb sageli raskeks just see, et prostituute on ülekuulamiseks raske kätte saada. Nad töötavad eri kohtades ja viibivad ühtepuhku ka välismaal; telefoninumber, mis kehtib täna, on homme juba suletud. Samas ei soovi nad tihti peale koostööd teha ja kardavad just asja avalikustamist, sest hiljem peab ju edasi elama.

Teresa Liliuse juhtumil kuulati õigusabipalve korras ja koostöös Rootsi politseiametnikega enne kohut kõik vajalikud tunnistajad Eestis üle ning sellest tehti ka videosalvestus. Esimest korda käisid Rootsi kohtus tunnistamas kolm tüdrukut Eestist. Mõne aja pärast taheti, et nad uuesti kohtusse tunnistama tuleksid, kuid selleks ajaks viibis paar tüdrukut välismaal. Kohtusüsteemid arvestavad aga riigiti tunnistusi erinevalt ning nähtavasti sellest ei piisanud, et Liliusele rangem karistus määrata. Probleem ei saanud kindlasti olla just Eestist pärit tunnistajate puudumises, sest Liliuse heaks töötas tüdruku teistestki riikidest.

Turvakontroll nõuab kulli

Kurjategijate leidlikkust keelatud aine või eseme peitmisel ei tohiks ükski politseinik kahtlustatava läbivaatusel alahinnata. Mida põhjalikum on kontroll, seda väiksem on ka edasine risk.

Arvo Pille
Politseikooli
õppeosakonna
korraldustalituse
juhtivinspektor

Kes meist ei mäletaks vana head vene kultus-filmi "Briljantkäsi", milles üritati hinnalisi juveele kipsi sees edasi toimetada. Erinevalt filmist on politsei lisaks kipsile ja proteesile leidnud narkootikume näiteks ka suuõõnest, varvaste vahelt ning patsi seest. Relva on üritatud peita kinginasse ja seelikuvärvlisse.

Kuigi kehtivate õigusaktide järgi võib politsei ohutuse tagamiseks õigusrikkumise toimepanemises kahtlustatava isiku läbi vaadata, on see protsessuaalne toiming, mida peab tegema kindlate reeglite järgi. Esiteks peab isiku läbivaatuseks olema seaduslik alus, läbivaatajad peavad olema läbivaadatavaga samast soost ning juures peavad olema samast soost manukad. Isiku läbivaatuse kohta peab koostama protokoll, millele kirjutavad alla läbivaadatav, läbivaatajad ja manukad.

Läbivaatust on kaht liiki

Isiku läbivaatuse võib jagada täielikuks ja mit-täielikuks. Täielik läbivaatus peab toimuma soojas hästi valgustatud ruumis. Hoolikalt tuleb kontrollida keha,

riideid ja jalatseid. Läbivaadatavale tehakse ettepanek võtta ära ülериided ja jalanõud, vajaduse korral ka pesu. Sellele järgneb põhjalik ja hoolikas kontroll, mille vältel ei tohiks kahe silma vahele jääda ühtki võimalikku "peidukohta".

Hoolikalt tuleb kontrollida läbivaadatava sõrme- ja varbavahed, kaenlaalused, käelabad mõlemalt poolt, kõrva-de sisemus, suuõõs, kirurgilised armid ja proteesid, juuksed, kehaavad ja -pilud, plaastrid, kipsmähised, sidemed (eemaldatakse meditsiinitöötaja loal), riietuse õmblused, paigutatud kohad (torgatakse naaskliga läbi),

taskud, käised, püksid, sukad-sokid (pööratakse pahupidi) ning jalatsid seest ja väljast (erilist tähelepanu pööratakse kontsa ja sisetalla kinnitusele).

Turvakontroll tagab ohutuse

Mittetäieliku läbivaatuse korral kinnipeetut küll lahti ei riietata, kuid ta kombatakse hoolikalt läbi. Praktikas nimetatakse seda tegevust ka turvakontrolliks. Et kõne all on politseiniku enda ja ka kõrvaliste isikute ohutus, tuleb läbi kompida iga kinnipeetu. Lisaks ohutuse tagamisele aitab turvakontroll avastada õigusrikkumisi (relvad, keelatud esemed ja ained) ning vältida kinnipeetu võimalikku agressiivsust, kui temalt ründe vahendid ära võtta. Politseinikud, kelle põhiülesanne on tagada avalik kord, kaitsta inimeste ja organisatsioonide seaduslikke huve ning tõkestada kuritegevust, ei saa neid ülesandeid täita ilma, et neil oleks võimalik kõigepealt kindlustada iseenda ohutus.

Kontrollitava asend turvakontrolli puhul sõltub paljudest asjaoludest. Põhitingimus on, et kontrollitaval ei oleks talle ebamugava asendi

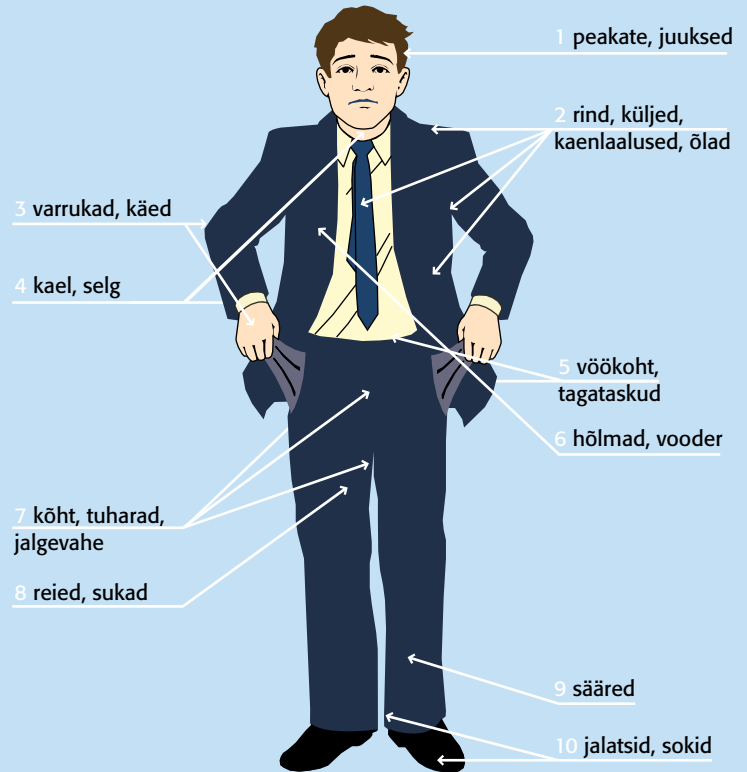
Nõuded turvakontrollile

1. Küsi – vaata üle – kontrolli.
2. Kontroll peab olema järjekindel (ülalt alla, üks kehapool korraga, kõik seljasolev).
3. Kontrollida tuleb ettevaatlikult, et vältida enda vigastamist (näiteks külmrelva või süstlanõelaga).
4. Leidsid – võta ära – kontrolli edasi.
5. Pööra tähelepanu kontrollitava lihaste pinge muutustele.
6. Kontrollitakse ka teisest soost isikuid.
7. Kontrollitakse survega, mitte paitamisega.
8. Põhiline viga on liigne tähelepanu kontrollitava asendile.
9. Halvasti tehtud turvakontrollist ei ole kasu.
10. Ärge jääge lootma tehnavahenditele (näiteks käsisondi korral võivad jääda avastamata mittemetallesemed).
11. Leitud ohtlikest esemetest informeerige julgustavat politseinikku.
12. Kui turvakontroll jääb mingil põhjusel tegemata, kasutage kindlasti käeraudu.

pilku ja leidlikku meelt

Turvakontrolli soovitatav järjekord:

tõttu võimalik midagi politseile ootamatut ette võtta. Erilist ettevaatust nõuab sääraste isikute turvakontroll, kes võtavad vastava asendi sisse vabatahtlikult. See näitab, et nad on seda laadi olukorras olnud ka varem ja tunnevad politsei tööviise.

Olenevalt kohast ja olukorrast võib kontrollitav olla kaldasendis (jalad harkis, toetuda laialiolevate väljasirutatud kätega võimalikult madalal vastu seina, puud või autot); seista jalad harkis, käed küljele välja sirutatud; olla põlvili; istuda või ka maas lamada. Kaldasendis ja seistes tehakse turvakontrolli siis, kui kinnipeetule ei ole pandud käeraudu.

Kontrolli tehakse mitmekesi

Käeraudu on otstarbekas kasutada alati, kui turvakontrolli ajal on karta vastupanu. Käeraudade kasutamise puhul on võimalikud kõik nimetatud asendid, kusjuures kaldasendis toetub vastu tuge pea, seistes aga on käed seljal, mitte kõrvale sirutatud.

Turvakontrolli võib alustada siis, kui kontrollitav on vastavas asendis fikseeritud või kui ta käed on

raudu pandud. Turvakontrolli puhul üks politseinik kontrollib, teine julgestab. Julgestav politseinik valib oma asendi nii, et kontrolliv politseinik ei jääks tema ja kontrollitava vahele, ning jälgib kontrollitavat ja võimaluse korral ka ümbrust.

Kontrolliv politseinik fikseerib vajaduse korral valuvõttega kontrollitava nõutavasse asendisse ja jälgib kontrollitava reageeringuid. Samal ajal peab ta hoiduma kontrolli ajal kontrollitava ette või selja taha ning vältima kontrollitava ja julgestava politseiniku vahele sattumist.

Ohutus ennekõike

Üksinda olles tuleks turvakontrollist hoiduda kuni abijõudude saabumiseni, samuti tuleks hoiduda katsetest panna kinnipeetu käed raudu. Seda võib teha ainult siis, kui politseiniku ohutus on täielikult tagatud.

Võlts peenetundelisus on turvakontrolli puhul lubamatu. Ärge laske häbitundel endast võitu saada, eriti siis, kui tuleb kontrollida teisest soost isikuid. Pidage meeles, et politseiniku häbelikkusele lootes võivad relvad ja muud ohtlikud esemed olla just teisest soost isikute juures.

Kevad paneb kiirused kasvama

Kevadel on teedel veel palju libedust, kuid samas on ka hea haardega pinnas juba jää alt välja sulanud. Ohutuks liiklemiseks on vaja üle vaadata sõiduk ning valida sobiv sõidustiil.

Allan Annus

Julgestuspolitsei
teenistusosakonna
personalija koolitustalituse
politseijuhtvinspektor

Õiged rehvid

Rehvivahetusega tekib pea igal autoomanikul küsimus – millised rehvid autole alla panna või kas neid üldse vahetada. Esmajoones oleneb vastus muidugi rahakoti paksusest. Valik tuleb teha kas uue kallima rehvi või odavama protekteeritud rehvi vahel. Mõistagi on veel võimalus osta mitu aastat sõitnud kasutatud rehvid või sõita talverehvidega ka suvel.

Rehviavaliku puhul on peale rahakotti vaatamise olulisel kohal kindlasti liiklusturvalisus. Rehvi on ainuke asi, mis hoiab meie sõidukit kontaktis teega. Kulunud vana rehvi puhul on asi ju selge: haakuv muster on vähenenud, rehvi materjal aastatega kõvenenud ja seetõttu ka suure osa oma efektiivsusest kaotanud. Küll tundub aga ilma naelteta (naelad kaotanud) talverehv suurepärase kompromisslahendusena. Säärase rehvi suvelgi sõites säästaksime ilmselt paar tuhat krooni. Kas see on aga turvaline lahendus?

Talverehv on kummisegu poolest teistsugune kui suverehv, tema ülesanne on saavutada vägagi külmas keskkonnas ja libedal pinnasel võimalikult hea haardumine. Seepärast on talverehv pal-

aga asfaldil palju raskem toime tulla kui libedal teel sõites. Selliste üllatuste vältimiseks tuleb valida sõidukile ja teeoludele vastav rehvi.

Kahjustatud esiklaas

Kevadine ere päike muudab nii mõnegi sõiduki esiklaasi läbipaistmatuks. Peenest liivapurust kahjustatud esiklaasi vahetust ei ole mõtet edasi lükata, arvates et ilmad lähevad selgemaks ja nähtavus paremaks. Kellel klaasivahetus suve poole plaanis, siis praegu on selleks õige aeg.

Väsinud pidurid

Kindlasti tuleks üle kontrollida sõiduki pidurid, sest talvel halva haardumisega teekattel on pidurite koormus märksa väiksem ja osa kolbe võib pidurisilindrites kinni jääda (eriti käib see tagumiste pidurite kohta). Ka liigestest õhuniiskusest ja kaitsete ebatihedusest tekkivast roostest võib vanemate autode pidurite töö olla häiritud. Pidurite töövõime kontrolliks tasuks kindlasti läbi sõita lähimast ülevaatuspunktist, kus on pidurite koormusstendid.

Piisav pikivahe

Talv on kohutavaks muutnud meie linnatänavad ja maanteed. Oleme olukorras, kus sõitmine on muutunud aukude vahel laveerimiseks ja me ei saa jälgida liiklust kaugemal enda ees. Meie teravnägemise ala on suunatud vahetult sõiduki ette ja sellest johtuvalt jääb ümbritsev ning kaugemal ees ootav tihti nägemata. Universaalne võimalus muuta olukord turvalisemaks on suured pikivahet.

Ohtlikud sõiduharjumused

Üldiselt arvatakse, et kui teed on kuivad, on pidamine parem ja seega võib julgemalt gaasi vajutada. Säärane julgus võib nii mõnelegi juhile kevade saabudes saatuslikuks saada. Esiteks on ilmastik praegu niisama veider kui sügisel – kord libe, siis kuiv ja vastupidi. Maantee on päikese käes täiesti kuivanud, samas metsa vahele kurvilisele teele sattudes leiame end musta jääga kaetud teelõigul. Sestap peaksime olema väga ettevaatlikud just praegusel ajal liigeldes ning pigem hoogu maha võtma kui lisama.

Talvise libedusega on sõiduki ja tee vaheline haardumine halb. Auto libiseb kergesti ja tema juhitavuse taastumine võtab natuke rohkem aega. Aga samas, kuigi talvistes oludes võib sõiduvigu rohkem tulla, on nende parandamiseks rohkem aega, sest libisemine tekib tavaliselt väiksema kiiruse pealt. Haardumise paranedes allub aga sõiduk rooli keeramisele palju järsemalt ning kergegi rooliliigutuse peale tahab auto kohe hüpata sennapoole, kuhu juhivad teda esirattad. Sestap tuleb hea haardumisega pinnal sõiduvigu korrigeerida vägagi kiiresti ja läbimõeldult.

Kevadine kuiv teekate tekitab sõidukijuhtides kiusatuse tegevamini gaasipedaalile vajutada.

Foto Robert Kõrvits

ju pehmem kui suverehv ning tal on lugematul arvul pehmeid lamelle. Külgjõud, mida talverehv peab taluma, on arvestuslikult palju väiksem kui jõud, millele peab vastu pidama suverehv. Milline oht võib tekkida sellise rehvi sõites kevadel ja suvel hea haarduvusega teel? Sirgjooneliselt ühtlaselt liikudes ei olegi mingit probleemi, küll läheb aga asi ohtlikuks siis, kui meil tuleb teha järskede pöördeid või pidurdusi. Talverehvi läbipaine külgsuunas võib olla hea pidamise puhul nii suur, et satume vägagi ohtlikusse ja ootamatusse külglibisemisse. Ootamatu külglibisemisega on

Tervisesport
värskes õhus
kogub politseinike
hulgas aasta-aas-
talt üha suuremat
populaarsust.

Politseinik ja haigus – ah et ei sobi kokku?

Tervis tuleb meile tavaliselt meelde ikka alles siis, kui haigus juba käes. Tööst põhjustatud tervisemurede ärahoidmiseks korraldab politsei oma töötajatele juba neljandat aastat põhjalikke töötervishoiu-uuringuid.

Juta Endoja

Politseiameti
teenistusosakonna
töökeskonna
peaspetsialist

Arstide loodud termin *töötervishoiuteenused* tähendab ennekõike seda, et töötajaid ja tööandjaid nõustatakse turvalise ja terve töökeskkonna rajamisel ning töö kohandamisel töötajate võimetele, arvestades nende kehalist ja vaimset tervislikku seisundit. Kui veel 10–20 aastat tagasi valitses kogu Euroopas arvamus, et töötervishoiu valdkonnas võib palju küsimusi jätta tööandjate ja töövõtjate omavahelise kollektiivlepingu hoolde, siis viimasel ajal on järjest rohkem hakatud rõhutama töötervishoiukorraldust sätestavate riiklike õigusaktide vajalikkust. Neid on Eestis viimase kahe aasta jooksul vastu võetud mitmeid.

Enamikus Euroopa Liidu riikides on selgunud tuhandete keemiliste ainete, agressiivsete tolmude ja kiirguste, müra ja vibratsiooni tegelik tervist kahjustav toime; loetellu on lisandunud kehalise töö ülepinge, psühhoemotsionaalne stress jms. Tervist ohustavad tegurid võivad halvendada paljude üldhaiguste kulgu,

kahjustada kromosoomi ja geene või tekitada kasvaja. Kõigi eespool kirjeldatud ohutegurite võimalikku mõju uuritakse ka iga kolme aasta järel töötervishoiu-uuringutel, mille eest tasub politseiasutus.

Mida uuritakse?

Politseiametnike tervist uurides pööratakse tähelepanu ennekõike nendele tervisenähtudele, mis on politseitöötajate igapäevast tööst põhjustatuna suurema riski all.

• Kopsud

Kontrollitakse kopsude tööd ja tehakse röntgenpilt kopsudest juhul, kui viimase kahe aasta jooksul pole seda tehtud. Koldelised leiud võivad olla kas tolmust, tuberkuloosist või kasvajast. Kopsuümähk mõõtmisega selgub, kas politseinikul on õigusrikkujat jälitades jaksu joosta rohkem kui mõned meetrid. Olgu etteruttavalt öeldud, et suitsulembeste kopsuümähk on väiksem kui nikotiinist eemalehoidjatel.

• Süda

Elektrokardiogramm (EKG) näitab südame tervislikku seisundit, insuldi ja infarkti tõenäosust.

• Nägemine

Jaan Kiviall

Tallinna ja Harju
tööinspektsiooni
juhataja

On väga meeldiv, et politseijuhtkond tunneb huvi oma töötajate töötingimuste ja tervise vastu ning eraldatakse selles valdkonnas tegutsemiseks resursse. Politseiameti otsust töökeskkonnateemadega tegeleda hindan kõrgelt, teades, et riigiametites on üldjuhul raha selle valdkonnas jaoks vähe. Politseiniku tervist varitsevad teenistuses mitmed ohud: kurjategija kallaletung, liiklusõnnetused, nakkushaiguste oht, igapäevane stress jm. Tööst põhjustatud stressi suurendab kahjuks ka avalikkuse kriitiline hoiak riigiametnike töösuhtes. Kui tervise allakäiku õigel ajal ei märgata, on mõnigi kord tagajärjeks pikaajaline tööst eemalolek või, veel hullem, edasine elu töötuna kodus viirdes.

Selle vältimiseks on tähtis perioodiline tervisekontroll, et avastatud terviseriket õigel ajal ravida, ning sinasõprus spordiga.

Soovin juhtkonnale, politseiametnikele ja hästi tööle rakendunud töökeskkonnaspetsialistide meeskonnale jõudu nende tänuväärses raskes töös.

Inimestel, kelle nägemine on alla 100 protsendi, on märksa raskem arvuti taga töötada, kuna nende silmad on suurema pingele all. Uuringud maailmas on kinnitanud, et arvuti iseenesest inimesele kahjulik ei ole, lühinägelikkusel ja arvutiga töötamisel puudub põhjuslik seos ning juba tekkinud lühinägelikkuse arengut ei takista enam arvutiprillid ega muu tööandja poolt kasutusele võetav abivahend (ekraanifilter vmt). Silmadele ohtlik nägemisväsimus tekib alles siis, kui jälgida pingsalt kuvarit 12–14 tundi järjest. Kaebused üldjuhul vähenevad või kaovad, kui seda aega lühendada. Küll on aga võimalik, et silmade suurenenud (töö)koormuse tõttu tuleb ilmsiks juba olemasolev nägemishäire ja võib süveneda lühinägelikkus. On tavaline, et 40. eluaastale liginedes tekib tavaliselt vajadus esimeste lugemisprillide järele.

• **Vererõhk**

Vererõhu mõõtmine näitab südame veresoonekonna ja teiste organsüsteemide tervislikku seisundit. Kui tuvastatakse kõrge vererõhk, siis on võimalik, et neerud on haiged. Kui vererõhk on kõrge, peab seda ravima, sest nagu autokumm või muu aparaat ei tööta kõrge rõhu all, ei ole head elu kõrge vererõhuga – võib tekkida nii insult kui ka infarkt, mis võib lõppeda surmaga. Peab teadma, et füüsilist tööd tehes tõuseb vererõhk alati ning seega suureneb insuldi- ja infarktioht. Igaüks peaks teadma, kas tal on vererõhk kõrge või mitte.

• **Kuulmine**

Kuulmist kontrollitakse audiomeetriga. See näitab inimese õhu- ja luukuulmist, sest inimene ei kuule mitte ainult kõrvadega, vaid ka luu kaudu. Kelle kuulmine on häiritud, ei kuule, kui keegi tema selja taga hiilib, ja see häirib oluliselt tööd politseinikuna, rääkimata ohust, kui tuvastatakse ka puudulik õhukuulmine. Arst uurib kuulmise langust, seostab seda töökeskkonna ohuteguritega ning püüab leida vastuse küsimusele, kas kuulmiskahjustus on põhjustatud müra või näiteks lapsepõlves põetud keskkõrvapõletikust.

Oma tervise eest hoolitsemine ja sportlikud eluviisid on tähtsad ühtviisi nii igapäevatoos kui ka kehaliste katsete sooritamiseks.

• **Veri**

Kliinilisest vereanalüüsist selgub punaste ja valgete vereliblede suhe plasmasse, kui palju on vererakke ehk lihtsamalt öeldes – kui paks on veri. Kui veri on rahvakeeli väga paks, võib uuritav olla haige ja politseiteenistuse jätkamine on raskendatud. Vereanalüüs näitab ka allergiat või põletikukollet.

Eriiline vereuuring näitab aga muu hulgas isiku alkoholisoovust pikal ajavahemikul, eri andmeil lausa 6 kuu jooksul (naistel ja meestel on see pisut erinev). Uuringu anonüümset statistilist koondaruannet on arutatud endise Tallinna Politseiprefektuuri juhtkonnaga.

• **Kolesterool**

Üldkolesterooli test näitab, kas veresoonte seinetele on ladestunud midagi, mis võib põhjustada ateroskleroosi ehk veresoonte lupjumist.

• Uriin

Uriinialalüüs näitab kuseteede tervislikku seisundit, ainevahetust ja võimalikku suhkurtõbe.

Kontoritöötajatest politseiteenistujate terviseuringute maht on väiksem ning piirdub peamiselt silmade ja luu-lihaskonna kontrolliga. Erisused kehtivad arestimajade teenistujatele, kes peavad üks kord aastas läbima kopsu-uuringud, et varakult avastada tuberkuloosi.

Milles terviseuring seisneb?

Töötervishoiuarst hindab inimese psüühilist ja füüsilist töövõimet, tuvastab kutsehaiguse või tööga seotud haigestumise, hindab terviseriske, nõustab töötajat töö sobivusest tema tervisele, räägib patsiendile uuringutulemustest ning jagab soovitusi. On väga tähtis, et töötaja usaldaks oma töötervishoiuarsti.

Paraku on töötervishoiuarstidelt saadud info alusel selgunud, et nii mõnigi terviseuringus osalenu on olnud kidakeelne ning jätnud oma tervisemured arstile rääkimata. Säärasel juhul on paratamatult tagajärg, et just töötervishoiuarst teab uuritava tervisest ja terviseohtudest kõige vähem.

Uuringute jaoks täidab töötaja kõigepealt deklaratsiooni, kus vastab küsimustele tervise kohta. Seejärel tehakse vajalikud uuringud ja vajaduse korral konsulteeritakse teiste eriarstidega. Küsimustike ega uuringutulemuste andmeid tööandjale ei esitata. Töötervishoiuarst saadab tööandjale tervisekontrolli tulemuste kohta akti, milles on uuringu läbinud isikute arv, üldised tendentsid ja probleemid.

Konfidentsiaalseid isikuandmeid ei edastata, kuid tööandjale jagatakse soovitusi, kus ja milliseid töötingimusi tuleks muuta või parandada. Kui töötaja ohustab oma haiguse tõttu enda või kaastöötajate tervist (nt tuberkuloosi korral), peab tööandja seda teadma. Tööandjat teavitatakse ka juhul, kui uuringu tulemusel on selgunud, et patsient tuleb tervise tõttu teenistusest vabastada.

Üldjuhul kontrollitakse tervist uuesti kolme

aasta pärast, kui arst ei otsusta, et seda on vaja teha varem.

Töötervishoiuarstide hinnangul on uuritud politseinike kehaline ja vaimne töövõime normilähedane. Päris palju on terveid politseinikke ja enamik neist on spordilembesemad kui need, kel tuvastati tervisehädasid. Kõige paremate tervisenäitajatega politseinikud töötavad kiirreageerijatena märulipolitseis ja K- komandos, kuid ka näiteks Tartu politseijaoskonnas. Üksikute juhtudel on staažikamatel politseinikel täheldatud otseseid vastunäidustusi töötamiseks ja võetud vastu otsus teenistusest vabastamiseks. Mõnel juhul on saadetud uuritav edasi eri- või perearsti vastuvõtule.

Kolme aasta jooksul olid uuritute peamised tervisehädad kõrge vererõhk ligi 25%-l, üldkolesterooli kõrge tase veres 26%-l, luu-lihaskonna hädad (sh nimme- ning kaela- ja õlavöötmevalud) 21%-l, kuulmisläve langus 11%-l, sealhulgas mürast põhjustatuna (lasketiir) 4%-l. Seedetraktihäireid oli 4%-l, perearsti juurde edasisele jälgimisele saadeti 28% uurituist, tuvastati ülekaalu.

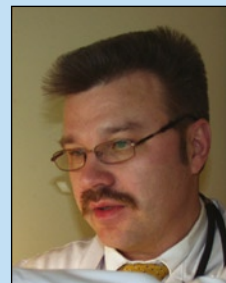
Peab oskama puhata

Arstide hinnangul tuleks teadvustada tervislike eluviise, sest inimene on nii terve, kui terve on tema eluhoiak. Kõrge kolesteroolitase tõstab vererõhku ning soodustab südame- ja veresoonehaiguste teket.

Suur psüühomotsionaalne pingeline ja vähene liikumine soodustavad südamehaiguste teket, mis väljendub muutustes EKGs ja üleväsimuses. Paljudel suitsetajatel on täheldatud tõsiseid muutusi kopsude töö näitajates, mistõttu tuleks kaaluda suitsetamisest loobumist.

Hea tervise tagab eelkõige oskus puhata, lõõgastuda, tervislikult toituda, tegelda mõõduka kehalise koormusega (ujumine, kerge sörkjooks, harjutused jõusaalis jne). Head tervist on vaja selleks, et tulla edukalt toime oma igapäevatooga ning elada igati täisväärtuslikku elu.

Politseis on palju terveid politseinikke ja enamik neist on spordilembesemad kui need, keda vaevavad tervisehädad.

Uno Kiplok

AS Medcover Eesti
peaarst

Kui tegu on kahe kultuuriga, siis kiiputakse neid väga kergelt positsioneerima. Nii oli see ka politseinike ja nende tervise, enne kui tuli kolmas osaline ehk töötervishoid, s.o politseinike tervisekontroll. Olukorras politseinik, tema töökeskkond ja tervisekontrollija tekkisid terviklahendused, st tekkis täielik sünergism. Säärane ideaalolukord lubas töötervishoiuarstidel väga hästi hinnata politseinike terviseparameetreid seoses neile reaalselt mõjuvate töökeskkonna ohuteguritega.

Medicoveri jaoks on politseinike tervisekontroll olnud ulatuslik ja tõsine töö.

Politsei töökollektiiv on algest peale suhtunud tervisekontrollisega kui tõsisesse vajadusse. Seda näitavad nii Medicoveri-poolsed hinnangud politseinike tervisele kui ka politseinike vastused meie ankeedi küsimusele "Kas Sa soovid perioodilist tervisekontrolli?" – jaatavalt vastas 98% küsitlenuist.

Kas politsei vajab oma eetika- koodeksit?

Nii nagu kogu ühiskonnas on ka politseis paljud eetilised väärtused muude väärtuste ees taanduma hakanud. Et need taas au sisse tõsta, on aeg hakata välja töötama Eesti politsei oma eetikakoodeksit.

Priit Männik
Politseiameti
arenguosakonna
politseidirektor

Ühest küljest vaadatuna on meil ju kõik politseieetikaks vajaminevad positsioonid seaduste kujul juba olemas. Nii põhiseaduses, seni kehtivas kriminaalmenetluse koodeksis kui ka kehtivas ja juulikus jõustavas kriminaalmenetluse seadustikus on kirjas, et kriminaalmenetlust tuleb toimetada selliselt, et respekteritaks igaühe õigust elada. Sama sätte leiame Euroopa Liidu politseieetika koodeksi §-st 35. Koodeksi §-s 53 on sätestatud, et vajaduse korral tuleb menetlusosalisele tagada uurimismaterjalide tõlge. Ka see on meil kehtivas seaduses juba olemas. Eetikakoodeksi § 24 järgi tuleb politseinik, kes on süüdi mõistetud raskes kuriteos, politseitöölt kõrvaldada. Seegi säte on meile tuttav politseiteenistuse seadusest.

EL politseieetika koodeks

2001. aasta septembris võeti vastu Euroopa Liidu politseieetika koodeks (koodeksi materjalidega saab tutvuda Politseiameti raamatukogus), mis on mõeldud baasdokumendiks kõigi liidu liikmesriikide oma politseieetika koodeksi väljatöötamisel.

Euroopa Liidu eetikakoodeksi põhiidee on tõsta ausse eetilised väärtused, kusjuures erilist tähelepanu on pööratud ühele politsei põhi funktsioonile – inimõiguste tagamisele. Koodeks koosneb seitsmest peatükist ning selles käsitletakse kõiki politseilise tegevuse olulisemaid valdkondi. Koodeksis on kirjas mõiste definitsioon, politsei kui demokraatliku ühiskonna tegutsemise põhiülesanded, tegutsemisprintsipid ning aluline oma riigi seadustele ja rahvusvahelistele standarditele.

Koodeksis on märgitud politsei koht kriminaalõigussüsteemis kõrvuti prokuratuuri ja kohtustruktuuridega, käsitletud politsei suhet kogukonnaga, politseinike kvalifikatsiooni, koolitust ja ettevalmistust. Eraldi peatükk on pühendatud politseinike õigustele, politseioperatsioonide korrale ning nende korraldamise garantiidele. Lisaks on kirjas kohtueelsele menetlusele esitatavad nõuded, vabaduse piiramise õiguslikud alused ning kontroll politseiorganisatsiooni tegevuse üle. Viimases peatükis on käsitletud rahvusvahelise koostöö olulisemaid etappe.

Ühiskonnal suured ootused

Ühelt poolt on politsei inimõiguste tagaja rollis, kuid samas tuleb tõdeda, et sageli on ta ka inimõiguste rikkuja. Tähelepanuta ei saa jätta politseinike ülekoormust ehk nn halli tsooni. Tihti peale on politseipoolsed rikkumised tingitud just sellest samast hallist tsoonist politseilises tegevuses. Aprilli alguses Hollandis toimunud seminaril teemal “Eetika standardid ja politsei-

teenistus” märkis Utrechti ülikooli professor Piet van Reenen, et sellele politseitegevuse hallile tsoonile pööratakse ühiskonnas väga vähe tähelepanu.

Paljude riikide politseinikele pannakse sageli selliseid ülesandeid, mille täitmist ei ole poliitikutud suutelised tagama. Kuigi politseilised vahendid näiteks alkoholismi, narkomaania, madala elatustaseme või teiste pahedega võitlemiseks on piiratud, pannakse politseinike õule siiski suur vastutuskoorem. Sellest tingituna võib politseinikul tekkida jõuetustunne ja lootusetus, millest on ainult väike samm inimõiguste rikkumiseni.

Igas riigis oma koodeks

Riigiti on koodeksi vastuvõtmisesse suhtunud erinevalt ning erinev on ka koodeksite ülesehitus. Näiteks löid belglased spetsiaalse koodeksi väljatöötamise komisjoni, kes fikseeris koodeksi üldised põhimõtted ja asus seejärel neid kogu politseis arutama. Koodeksi eeldatavate sätete arutelule on kogu politseiorganisatsioonis ja ka ühiskonnas kulutatud piisavalt aega. Et eetikaküsimusi arutatakse nii töönõupidamistel kui ka intranetis, on suudetud see teema viia üsna laiale pinnale. Belgias on plaanis, et eetikakoodeksi võtab vastu parlament, kuna politsei eetikakoodeksist on huvitunud politsei kõrval kogu rahvas, poliitikutud ja ajakirjandus. Nii arvavad Belgia politseinikud, et nende eetikakoodeks ei ole mitte järjekordne ling politseiniku kaelas, vaid tõhus abivahend, et kaitsta politseiniku juhu, kui ühiskond esitab talle nõudmisi, mida ei ole võimalik täita.

Erinev maht ja vorm

Riigiti erineb ka koodeksi maht ja vorm. Prantslaste koodeks koosneb üksnes 20 lühilausest käsust politseinikule. Koodeks on välja antud väikeses formaadis, nii et iga politseinik saab seda oma taskuraamatu vahel kanda. Hollandi koodeksis on 13, Taani omas 11 ja Luksemburgi eetikakoodeksi eelnõus 16 artiklit. Noortest demokraatiatest on kõige edukamad lätlased, kelle politseipäevaks vastu võetud riigipolitsei personali professionaalse eetika ja käitumise koodeks on 19 artiklit.

On riike, kus koodeks on üles ehitatud keeldudele, ning on koodekseid, kus on positiivses vormis kirjas, kuidas politseinik teatud situatsioonis käitub või käituma peaks. Enamik riike kasutab politseis oma vana eetikakoodeksit ning püüab seda Euroopa Liidu koodeksist lähtuvate soovitude järgi ümber teha. Páris uut eetikakoodeksit, mis oleks kooskõlas Euroopa Liidu koodeksiga, ei ole minu teada veel üheski riigis.

Eestis on moodustatud politsei eetikakoodeksi eelnõu väljatöötamise komisjon ning eelnõu peaks valmima maikuuks. Mõtleme kõik koos, milline võiks olla meie eetikakoodeks, mis aitaks meil oma ülesandeid paremini täita, nii et nende täitmine ei oleks ainult kohustus, vaid ka rõõm.

Koolidiplom pole lõpp,

Kuigi politseisse pääsevad tööle ainult need, kellel on ühe või teise õppeasutuse diplom juba taskus, tagab edasine järjepidev enesetäiendamine inimesele suurema enesekindluse, parema töötulemuse ning ka kopsakama palga.

Liivia Anion

Politseiameti
teenistusosakonna
personalitalituse
peaspetsialist

Ühiskond seab politseiniku elukutsele väga suuri nõudmisi. Oodatakse ja eeldatakse, et politseinik suudab parimal klienditeenindustasandil kuritegevust tõkestades kindlustada kodanike turvalisuse, tagada nende seaduslikud õigused, lahendada juriidilised probleemid ning olla seejuures kursis kõigega, mis nende piirkonnas toimub. Et selle kõigega hästi hakkama saada, peab politseiametnik end pidevalt arendama ka pärast kutse omandamist.

Miks teatud haridustaseme juba saavutanud täiskasvanud edasi õpivad, on palju uuritud ja tulnud kõige erinevamatele järeldustele: õppima võivad motiveerida näiteks uudishimu, õpitavast naudingut saamine, soov ennast realiseerida ning saada sotsiaalseid hüvesid. Inimesed jätkavad enesetäiendamist ka selleks, et kohata uusi inimesi, pääseda igapäevarutiinist ning sisustada vaba aega. Mitme kaaluka uurimuse alusel on täiskasvanute edasiõppimise olulisimaks põhjuseks siiski enesetunnetamise ja enesetäiustamine vajadus.

Politsei väärtustab haridust

Õppiv organisatsioon, kelleks ka politsei ennast nimetab, väärtustab ja toetab elukestva õppimise ideed. Kõik politseitöötajad, kes leiavad eneses piisavalt motivatsiooni, vastutustunnet ja kohanemisvõimet, on alati teretulnud oma teadmisi täiendama. Samas seab iga õppima asuja enesele kindlad eesmärgid ja ootused. Lisaks enesearendamisele soovitakse üldjuhul tõusta karjääriredelil ning kindlustada enesele suurem sissetulek.

Kui aga see eeldatud ja oodatud tulemus jääb korduvalt saamata, hakkab õpimotivatsioon kaanema ning õppimist hakatakse tajuma mõttetuna. Kahjuks on psühholoogid märganud säärast demotiveeritust nii mõnegi politseiniku puhul politseialastel täienduskoolitustel.

Kaks aastat tagasi tehtud õpimotivatsiooni-uuring politseitöötajate seas tõi esile nii mõnegi huvitava aspekti. Uurimus näitas, et politseiametnike õpimotivatsiooni kujundavad info- ja teadmiste vajadus, soov saada ametikõrgendust ja suuremaid sotsiaalseid hüvesid, kohata uusi inimesi, sisustada vaba aega, arendada oma isiksust. Kuigi enamik hindas oma praegusi teadmisi konkreetsetel ametikohal töötamiseks piisavaks, peeti vajalikuks üht-teist juurde õppida, mida tingisid osaliselt politsei haridus- ning keelenõuded.

Hinnangulised erinevused oma praeguste teadmiste ja edasiõppimisvajadusele võisid tuleneda ka lõpetatud kooli tasemest ja õpitud erialast. Meeste suuremat motivatsiooni politseid arendada võiks seletada naiste suurema kodule ja lastele orienteeritusega, venelaste väiksemat õppimise ja eneserealiseerimise vajadust aga keeleprobleemidega (õppinud venekeelses kõrgkoolis). Edasiõppimiskavatsuse peamiste ajenditena nimetati enesearendamise, parema palga ja töökohta ning suhtlemiskompetentsuse suurendamise soovi.

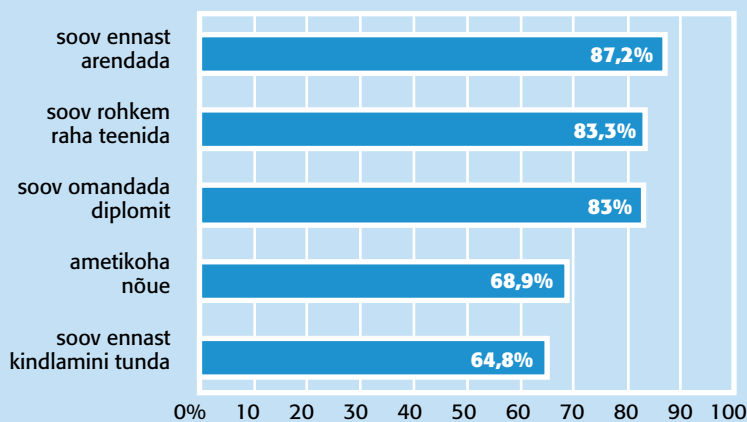
Rasked valikud

Mitteõppimise sagedasemad põhjused olid rahaliste võimaluste puudumine ja suur töökoormus. Et edasiõppimise ajendites domineerisid peaaegu võrdselt soov ennast arendada ja parema haridusega paremat palka saada ning edasiõppimise põhjustes olid ülekaalus raha vähesus ja suur töökoormus, viib madalama haridustasemega töötajad suletud ringi – suurema palga saamiseks on politseis vaja kõrgemat haridust, mille omandamiseks on aga praegune palk liiga väike. Väike palk tekitab dilemma, kas peres õpivad lapsed või vanemad.

Pooled õppijatest olid rahul organisatsiooni õppimisvõimaluste ja juhupoelse toetusega õppimisele, kuid pooled polnud rahul karjäärivõimalustega, mida õppimise kaudu edendada loodeti. Tähtsustati arenguvõimelisust ja õpivalmidust, kuid mitte uuendusmeelsust.

Nimetatud uurimuses osales 3745 politseinikut iga neljas, kelle seas oli mehi 70% ja naisi 30%, eestlasi 74% ja venelasi 21%, 25–34aastasi 45%, 35–44aastasi 26%, üle 45aastasi 17%, kuni 24aastasi 12%. Haridustasemelt oli 30% kutse-, 23% kõrg-, 22% kesk-, 15% rakenduskõrg- ja 7% keskkaridusega, kellest kolmandik oli lõpetanud Politseikooli, 12% Sisekaitseakadeemia, 12% kut-

Õppimise olulisemad motiivid politseis

vaid alles õpitöö algus

sekooli, 11% mõne endise tehnikumi või praeguse rakenduskõrgkooli, 9% mõne endise NSVL kõrgkooli. Lõpetatud koolide ja erialade loetelus oli sadu nimetusi, mis viitab politseinike kõige erinevamale baasharidusele (nt eri maade ja linnade mehaanika-, tehnika-, ehitus-, mäe-, külmätööstus-, pedagoogika-, õigus-, polütehnikaa-, meditsiini- vm instituut; Tartu, Leningradi, Moskva, Minski, Kiievi, Leningradi vm ülikool; mere-, sõja-, miilitsa-, meditsiini-, transpordi-, muusikajm kool jne).

Politseis töötamise motivatsioon

Politseis ja oma ametikohal töötamise kõige motiveerivamateks teguriteks peeti võimalust aidata inimesi (92%), pidada kindlat töökohta ja saada stabiilset palka (82%), muuta ühiskonda turvalisemaks (75%), saada politseipensionit (70%), teha südamelähedast tööd (69%), kuuluda kindlasse kollektiivi (64%). Iseenda ja organisatsiooni arenguga seotud teguritest motiveerisid kõige rohkem politsei arendamine (53%), õppimisvõimalused (41%), arengut soodustav keskkond (35%), ala perspektiivikus (34%) ja karjäärivõimalused (27%).

Hinnangud oma teadmiste

Vastanutest 64% hindas oma teadmisi ja oskusi praegusel ametikohal töötamiseks piisavaks, 18% mõnevõrra ja 7% tunduvalt kõrgemaks, kui töö nõuab, ning 4% tunnistas, et teadmisi napib. Kuigi enamik (79%) ütles, et on saanud talte tööks vajalikku täienduskoolitust, pidas suur osa (84%) vajalikuks üht-teist veel juurde õppida (joonis). Kui õppimisvõimalustega oldi üsna rahul (59%) ja juhupoole toetusega isiku õppimisele väga rahul (73%), siis karjäärivõimalustega olid rahul ainult pooled. Umbes kolmandik arvas end viie aasta pärast olevat samal, kolmandik praegusest kõrgemal ametiastmel ja kolmandikul puudusid karjääriootused (10% arvas väljaspool politseid töötavat).

Edasiõppimise kavatsused

Ligi pooled kavatsesid lähiajal õppima minna, nendest 24% rakenduskõrgkooli, 10% magistri- ja 10% bakalaureuseõppesse. Enamiku (87%) edasiõppimise kavatsuse ajendiks oli soov ennast arendada, diplom ning koos sellega paremat palka saada (83%), viia end vastavusse ametikoha nõuetega (69%) ja seeläbi end kindlamini tunda (65%). Töövälisel ajal tegeles enesetäiendamise ja enesearendamisega kultuurilise meelelahutuse (nt kino, teater) kaudu 40% politseinikest. Kõige rohkem takistasid õppimist raha vähesus (79%), mis oli seotud ka laste koolitamisega (55%), ning liiga suur töökoormus (65%); 20% vastanuist pidas ennast õppimiseks

liiga vanaks ja 39% õppimist raskeks.

Mehi motiveeris rohkem kui naisi politseis töötama võimalus politseid arendada, eestlasi venelastest rohkem aga arengut soodustav keskkond, head õppimis-, eneserealiseerimise- ja karjäärivõimalused ning arengut soodustav keskkond. Häid õppimisvõimalusi hindasid kõige rohkem oma ametikohal vähe aega töötanud ja kõrgemad ametnikud, füüsilise arendamise võimalusi aga madalama astme politseinikud. Politsei arendamises osalemise motiiv oli tugevaim Politseikooli lõpetanuil ja uues ametis esimest aastat olijal; see vähenes aga ametikoha staaži kasvades.

Et oma tööga hästi hakkama saada, peab politseiametnik end pidevalt arendama ka pärast kutse omandamist.

Politseihariduse koondumine ühte õppeasutusse annab õppijale parema võimaluse edasiarene- miseks.

Foto Robert Kõrvits

Sisekaitseakadeemiast saab ainus politsei- hariduse andja

Uuest õppeaastast hakkavad kõik, kes tahavad saada politseinikuks, õppima Sisekaitseakadeemias, sest Politseikoolist saab Sisekaitseakadeemia politseikolledži osakond.

Annela Laaneots

Sisekaitseakadeemia kommunikatsioonijuh

“Eesti politsei haridussüsteem muutub õppi- ma asujale lihtsamaks,” kinnitab Sisekaitseaka- deemia politseikolledži direktor Andres Anvelt, kes peab oluliseks, et õppuril oleks kohe selge, milline on tema hariduskäik. “Sisekaitseakadee- mia politseikolledžis on nii politseiline raken- dukõrgharidusõpe kui ka kutseõpe. Rakendus- kõrgharidusõppe esimene aste ehk baasõpe on kahe aasta jooksul Paikusel. Pärast baasõppe läbimist siirduvad rakenduskõrgharidust oman- dada soovijad politseikolledži Tallinna osakon- da, kutseõppele orienteeritud kadetid aga tööle konstaablina. Samas on viimati mainitud edukate õpitulemuste korral kas kohe või pärast mõne- aastast tööd konstaablina võimalik omandada ra- kenduskõrgharidus, õppides Tallinna osakonnas kaks aastat lisaks,” kirjeldab Andres Anvelt tule- vase politseiniku haridusteed. “Politseikolledžist saab nüüdisaegsel tasemel Eesti politsei aren- gumootor.”

Teadmised kohe praktikasse

Politsei- haridust hakatakse omandama uudse, kompetentsusõppe meetodi järgi, kus õpe koo- lis on põimitud praktikaga tulevases töökohas. Kompetentsusõppe iseärasus seisneb selle uud- ses ja õppijale sõbralikus meetodikas. “Kõik, kes me töötame politseis, kujutame endale enam- vä- hem ette, mida peab suutma oma töökohas teha konstaabel, mida kriminaalpolitseinik, mida kri-

minalist jne. Nii kujunevadki meil politseikooli lõpetajate suhtes teatud ootused. Kahjuks ei täi- tu need alati selle sisuga, mida oleme oodanud,” sõnas Andres Anvelt.

Politseikadett on koolis õppides esimestest kuudest seotud oma tulevase töökohaga, kus ta saab periooditi kohe ära proovida ja kinnistada neid teadmisi, mida ta on äsja koolis õppinud. Varasemast erineb ka aineõpe koolis.

Võttes ette ühe konkreetse politseitegevuse mooduli, omandab õppur selleks vajalikke eri- nevaid aineid, et saavutada võimalikult suur teadmiste sünergia. Mooduline puhul ei raken- data ainult klassikalist loengumeetodit, vaid ka rühmatööd, rollimänge jt, mis aitavad eelkõige õppijal endal leida kõige ratsionaalsema tead- miste saavutamise tee.

Alustalaks konstaablitöö

“Praegu juba käibiv kompetentsuspõhine kons- taabliõpe rajab meile väga selge teesuuna, kuidas ehitada üles kriminaalpolitseinike, noorsoo- politseinike, kriminalistide jt rakenduskõrgharidus- õpe. Samas ei tohi aga unustada, et kõigi nende kompetentsuste alustala on ikkagi igapäeva- ne ja kõige tänuväärsem konstaablitöö,” ütles politseikolledži direktor.

Ka päästeharidust hakatakse alates selle aas- ta 1. septembrist omandama Sisekaitseakadee- mias. Valitsus kiitis 19. veebruari istungil heaks kogu politsei- ja päästehariduse koondumise Sisekaitseakadeemiasse, otsustades liita Pai- kusel asunud Politseikooli Sisekaitseakadeemia politseikolledžiga ning Väike-Maarja päästekooli akadeemia päästekolledžiga.

Sisekaitseakadeemia vastuvõtukomisjon ootab dokumente 28.06.2004–8.07.2004. Katsed ja vestlused algavad 12.07.2004. Lähem info: www.sisekaitse.ee vast@sisekaitse.ee tel 696 5403.

Makarov – 21. sajandi teenistusrelv?

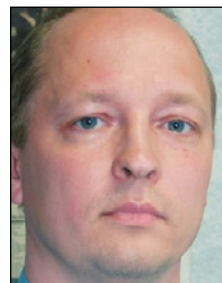
Eestist on värskelt saanud NATO liige ning peagi ootab meid ees ka ühinemine Euroopa Liiduga. Kas politsei tänane relvastus suudab ajaga sammu pidada?

See, kas politsei relvastust uuendada või mitte, sõltub ennekõike kahest tegurist: politsei juhtkonna otsusest üle minna uuele teenistus-püstolile ja rahalistest võimalustest. Siit kerkib aga täiesti loogiliselt küsimus, kas meil on üldse vaja praegu ümber relvastuda, sest Makarovi püstoliga (edaspidi PM) oleme ju pikka aega hakkama saanud ning ka püstoleid, tagavaraosi ja laskemoona on meil laos veel piisavalt.

Lihtsustatult teemat käsitledes võiks ju välja käia jõulise argumendi, et naaberriikidest on Eesti pea ainuke riik, kus kantakse ikka veel 1950ndate alguses relvastusse võetud PMi. Soome politseis on Glock-tüüpi püstolid, Rootsi politseis Sig Sauerid, ka Läti politsei on PMi välja vahetamas Sig Sauerite vastu. Venemaa miilitski on üle minemas uuematele püstolimudelitele (nt Gürsa 9 x 21 mm on kasutusel olnud juba mitu aastat). Juurde on tulnud palju alles katsetamisjärgus olevaid püstoleid, mis on saanud küll jõustruktuuride heakskiidu relvastusse võtmiseks, kuid mille seeriatootmist ei ole veel alustatud (nt rohkem sõjaväele mõeldud 9 mm püstol Jarõgin, GŠ 18). Maa ilma korrakaitsejõududes on populaarsed ka .40 ja .45 kaliibriga püstolid.

Makarov – vana, aga kindel

Mõni armastab lööpida, et PM kõlbab ju ainult õllepudeli avamiseks (ei soovita küll proovima hakata, aga väikest nõksu teades on selleks ettenähtud vahendite puudusel täiesti efektiivne moodus olemas) või äärmisel juhul viskerelvana. Sellega tehakse PMile kindlasti alusetult ülekohut. See on sama, kui püstolifännid ütlevad revolvriskandjatele, et kui neil enam midagi muud kaasa võtta ei ole, no võtku siis revolver, ehk ajab kuidagi asja ära. Aga iga vähegi kogunud relvakasutaja teab, et tulirelva käsitsemise puhul on kõigepealt tähtis teada, milleks see relv võimeline on. Meisterliku relvavaldaja käes täidab mis tahes revolver või püstol oma ülesande.

Ants Kalev
Politseiameti
personalitalituse
politseijuhtivinspektor

PMid nagu paljud teisedki Venemaal toodetud relvad on minu jaoks nagu head eelmise sajandi alguse Singeri õmblusmasinad, mis töötavad siamaale laitmatult, kui neid on hästi hooldatud. Ka relva asjatundjate meelest kogu maailmas on PM hinnatud ennekõike oma lihtsa ehituse, turvalisuse ja suure töökindluse poolest. Püstol on valmistatud kvaliteeterasest, sellel on piisavalt suur kaliiber ning PMi aeglase lennuga 9 x 18 mm kuul on küllaltki efektiivne vastase peatamiseks. Pluss on kindlasti ka püstoli kompaktsus.

Kui rääkida PMi miinustest, siis on eeskätt selleks lühike vintraud, mille tõttu ei ole püstol ka laskmise ajal eriti hästi tasakaalus. Väikest salvemahtuvust (8 padrunit) ja ebamugavat salvehahetust tuleb samuti miinusteks pidada. PMil on teenistuspüstoli kohta pisike käepide, mis teeb relva käsitlemise ebamugavaks just suure kämblaga relvakandjatele ning ebamugavast hoidest tingituna kannatab tihti laskmise täpsus. Kindlasti on suureks puuduseks väikesed sihikud, mis ei võimalda relva kiiresti ega täpselt sihtmärgi poole suunata; pealegi pole sihikud vähese valgustuse korral peaaegu üldse nähtavad, mis teeb võimatuks täpse laskmise. Samas näitab statistika, et enamasti kasutatakse relva just hämaras või pimedas.

Tähtsad on oskused

Tulirelva kasutamisel on määravaks varasem ettevalmistus ning lasketeadmised ja oskused. Sestap on loetletud miinustele vaatamata PMist siiski küllaldase treeningu korral võimalik väga kiiresti ja täpselt tulistada. Paraku on Eesti politseis maailmas üldlevinud treeningumahtudeni jõudmiseks veel pikk tee. Tähtis on seegi, et PM on olnud relvastuses väga pikka aega, mistõttu nii selle plusside kui ka miinustega ollakse har-

junud. Ehkki, jah, praegusajaks on PM siiski juba nii moraalselt kui ka tehniliselt vananenud.

Samas on selge, et varem või hiljem tuleb PMide kõrvale hakata otsima uuemaid teenistuspüstoleid. Ümberrelvastumine toob kaasa olulisel hulgal investeeringuid. Teatavasti maksavad nüüdisaegsed teenistuspüstolid relvaturul praegu kasutusel olevaist PMidest mitu korda rohkem. Samas ei tähenda ümberrelvastumine mitte ainult püstoli vahetust, vaid uus püstol nõuab ka uut laskemoona, mille hind on samuti praeguse PMi padrunit hinnast kõrgem. Lisaks on vaja uusi kabuure, õppepüstoleid ja padruneid ning politseinike koolitust.

Uued relvad katsetamisele

Juba kasutusel olevate uute relvade kvaliteedi ja töökindluse kohta on meil võimalik praegugi teha olulisi järeldusi ning saada infot ka naaberriikidest. Näiteks on selgunud, et palju kiidetud ja tõesti väga heal püstolil Glockilgi võib leida väiksemaid ja suuremaid vigu: plastist kirp kipub veidi karmima kohtlemise korral lahti tulema, käepide ei ole eriti hea karestusega, päästiku lahendus ei ole kuigi hästi õnnestunud ning vajab pikemaajalist koolitust ja kohanemist. Kes on Glocki päästikut proovinud, see teab väga hästi, kui "mugav" on päästikut vajutada, et lasku sooritada, ning *last but not least*, kui laskur peaks Glocki mingil põhjusel hoidma lõdva randmega, siis relv lihtsalt keeldub laskmast. Nii et kui vigu otsida, leiab neid iga püstoli juurest.

Samas on selge, et relvavahetus iseenesest ei muuda politseinike tööd oluliselt paremaks ega ohutumaks. Kõige tähtsamaks jäävad ikkagi iga politseiniku relva- ja laskealane ettevalmistus, kogemused ning hea stressitaluvus ja otsustusvõime kriitilistes olukordades.

Arvamused:

Uued suunad teenistuspüstolite valikul ja väljatöötamisel

Makarov

Sig Sauer

Glock

1. Piisavalt suure kaliibriga padrun (vähemalt 9 x 19 mm, ent ka .40 ja .45 kaliiber); neid peab olema lihtne hankida ja võimalikult madala hinnaga; võimalus valida erinevaid padrunitüüpe, mis peavad tagama sihtmärgi kahjutuks tegemise.
2. Püstolit peab olema võimalik laetult kohe kasutada analoogselt revolvriga, et stressiolukorras poleks vaja teha ühtki lisatoimingut.
3. Püstoli suurus ja kaal – pideva relvakandmise puhul on väga tähtis, et püstol ei muutuks vastikuks seetõttu, et seda on raske kanda. Ebamugav on kanda ka väga suurte gabariitidega relva.
4. Suur salvemahtuvus, mis peab tagama laskmisel piisava tulejõu.
5. Täpsus – teenistuspüstol peab olema täpne nendel distantsidel, kus teda tõenäoliselt kasutatakse. Loetud kirjanduse põhjal ei tohiks 25 meetrilt sooritatud 5 proovilasu hajuvus keskpunktist olla mitte rohkem kui 50 mm.
6. Töökindlus – püstol peab toimima erinevates taktikalistes tingimustes ja soovitatavalt võimalikult erinevate valmistajatehaste sama kaliibri padrunitega.
7. Turvalisus – püstolit peab saama kanda kindlalt, padrun padrunipesas; samas ei tohi järgneda juhulasku, kui relv peaks mingil põhjusel maha kukkuma. Kõik püstoli kaitseriivid peavad mis tahes taktikalistes tingimustes laitmatult töötama.
8. Hooldus – püstol peab olema valmistatud sellistest materjalidest, et ta võimalikult kaua vastu peaks ja ei roostetaks. Püstolit peab saama lihtsalt ning ilma lisatööriistadeta lahti võtta ja puhastada.
9. Käsitsemise mugavus – püstoli käsitsemine peab olema võimalikult lihtne, seda peab saama teha nii parema kui ka vasaku käega. Samuti peab olema võimalus püstolile kinnitada erinevaid lisaseadmeid – lamp, laser või summuti.

Janek Tšeljadinov

Lääne Politseiprefektuuri personalitalituse vanemspetsilist, laskeinstruktor

Minu arvates võiks politseinike teenistuspüstoliks olla Sig Sauer, väga töökindel ja täpne relv, ning ümberõppeks ei kulaks palju aega. Kuke mahavinnastamise hooba võib õppida kasutama paari-kolme treeninguga. Samas on ülejäänud tulirelva käsitsemise võtted sarnased PMiga.

Marek Ranne

Ida Politseiprefektuuri Narva politseiosakonna korrakaitsetalituse ülemkomissar

Praegust seisu reaalselt arvesse võttes on PM parim lahendus. Kompaktsus, töökindlus ja ohutus tagavad piisavalt politseile pandud ülesannete täitmise.

Heldur Lomp

KKP operatiivosakonna ülemkomissar

Minu arvates on praegustest teenistuspüstolitest parim Sig Sauer 226. Sellel on kõik omadused, mis peavad olema heal teenistuspüstolil – suur töökindlus igas olukorras, täpsus ja käsitsemise mugavus ning ohutus relva kandmisel, padrun padrunipesas.

Gunnar Vallmann

Põhja Politseiprefektuuri korrakaitseosakonna lubadetalituse vanemkonstaabel, laskeinstruktor

Kui PM välja vahetada, siis peab valima säärase püstoli, mis oleks tõesti hea. Palju on räägitud Glocki plussidest, kuid siiski tuleb püstoleid enne põhjalikult võrrelda ning alles seejärel valida neist parim.

Tõnu Adrik

USA suursaatkonna uurija, endine Politseikooli laskeõpetaja

Põhimõtteline valik tuleb ilmselt teha Sig Saueri ja Glocki vahel. Olen kasutanud mõlemaid ning minu valik langeb Glockile.

Glocki on oma teenistusrelvaks valinud sarnaste ilmastikuoludega Soome politsei, kuid ka FBI, kes siiani kasutas oma relvastuses Sig Sauer P226 ja P228 püstoleid. FBI on aga praegu maailma üks juhtivatest organisatsioonidest relvade vastupidavuse, nende töökindluse ja efektiivsuse katsetamise alal.

Märulipolitsei jõuab kõikjale

Sanktsioneerimata miiting Tallinnas Kentmanni tänaval Ameerika Ühendriikide saatkonna juures kogub tuure. Kolmesajajapealine meeleavaldajate hulk hingab ühtlaselt kiirenevas tempos. End kiiresti mobiliseerinud märulipolitsei ootab viimase hetkeni, et otsustavalt sekkuda. Politseisse toimetatakse 74 avalikku korda rikkunud inimest.

Robert Kõrvits

Politseiameti avalike suhete büroo vanempressiesindaja

17. märtsil 2002. aastal rivistus politseiorkestri tempoka marsi saatel Ädala tänaval julgestuspolitsei siseministri ja politseipeadirektori ees 20 suurt ja tugevat meest. Vaatepilt oli mõjus. Mõni päev varem oli allkirjastatud julgestuspolitsei korrakaitseosakonna kiirreageerimistalituse loomise määrus. Juba sünnist suupärasemalt märulipolitseiks kutsutav talitus loodi massiliste korratuste ja grupiviisiliste õigusrikkumiste tõkestamiseks.

Arvestatav jõud esimesest päevast

Märulipolitsei ristsed toimusid paar päeva hiljem Eesti-Vene jalgpallimatšil, kui bravuursed pealtvaatajad omavahel kaklema hakkasid. Kuigi selleks ajaks ei olnud märulimeestel veel korralikku varustust, suudeti koos Tallinna politseiprefektuuri ja K-komando politseinikega agressiivsete vutifännide üle kontroll saavutada. "Alguses koosnes meie töö peamiselt treenimisest, et omandada ja lihvida oskusi, kuidas oma tööd teha," kommenteerib märulipolitsei esimesi samme selle praegune juht komisar Marek Unt. "Kuid esimese reaalse tööülesande jalgpallimatšil täitsime täiesti rahuldavalt."

Pideva treenimise kõrvalt alustasid märulipolitseinikud jalgsi patrullimist Tallinna kesklinnas. "Tänavakuritegevuse tase oli vanalinnas veel paar aastat tagasi kriitiliselt suur. Osaliselt preventiivse eesmärgiga alustasime kõrvuti pealinna prefektuuri politseinikega tänaval patrullimist. Efekt on olnud märgatav, sest me pole pikka aega näinud kesklinnas neid taskuvargaid, kes muidu olid justkui liiklusemärgid – iga päev sama koha peal," kirjeldab Marek Unt märulipolitsei mõju kesklinna turvalisusele.

Märulipolitsei ülesanded on jagunenud treeningute ja politseitöö tegemise vahel. "Üha tihedamini oleme hõivatud suurte või tähtsate ürituste korra tagamisega. Kui neid ei toimu, siis

patrullime Tallinnas. Korraga on meil väljas kuni 24 meest, s.o kogu vahetus," räägib Marek Unt. Kolmandiku ajast viibivad mehed treeningutel või koolitustel, et ennast arendada.

24tunnine ping

Märulipolitseinikud peavad hoolimata sellest, kas nad on tavapatrullis, ühiselamus või treeningul või on neil vaba päev, end väljakutse korral kiiresti mobiliseerima. "Kui tuleb väljakutse, läheb 25 meest Tallinna piires viieteist minutiga sinna, kuhu vaja – ja seda 24 tundi ööpäevas," ütleb Marek Unt. "Teadmine, et iga hetk võib tulla telefonikõne, et nüüd, poisid, on asi tõsine, on muidugi kurnav. Õnneks tunneme üksteist nii palju, et kui on näha, et keegi meist võib plahvata, suudame selle üheskoos ära hoida. Tähtis on mitte lasta tekkida rutiinil ja anda meestele erinevaid ülesandeid. Näiteks oleme sageli koostööd teinud teiste politseiasutustega, nii et lisaks patrullimisele osaleme ka politseioperatsioonides ja avalikel üritustel korra tagajatena."

Tihe konkursisõel

Märulipolitsei pingelise töö tõttu valitakse sinna mehi läbi tiheda konkursisõela. Kõiki soovijaid ei ole vastu võetud. Marek Unt: "Ühel märulipolitseinikul peab kindlasti olema kolm omadust: tugev psüühika, meeskonnatööoskus ja füüsiline vorm. Kahte esimest rõhutaksin eriti, kolmandat annab arendada. Muud huvitavaid oskusi ja teadmised on muidugi boonuseks, kuid märulis vastupidamiseks on tingimata vaja nimetatud kolme. Loomulikult on tähtis omava-

Märtsis kahe aasta-seks saanud JUPO kiirreageerimistalitusel on plaanis suve lõpuks luua üksused ka kõikidesse prefektuuridesse.

Foto Egert Kamenik

heline läbisaamine, sest inimest, kellega kõrvuti töötatakse, peab tundma ja täielikult usaldama, vastasel juhul ei saa kriisiolukorras tegutseda kui üks mees.“

Eesti ei ole Tallinn

Märulipolitsei loodi küll Tallinnas, kuid arvestusega, et vajaduse korral saab nende abi kasutada kogu riigis. Praeguseks on selgunud, et tööülesandeid on rohkem, kui märulipolitsei tänase ressursiga teha jõuab. Euroopa Liidu ja NATOga liitumise järel toimuvad Eestis järjest sagedamini maailmatasemel tippkohtumised ja konverentsid. Suureneb oht, et liitudega ühine misega tiheneb ka kõikvõimalike nendevastaste protestiaktioonide korraldamine. Et piirid lähivad vabaks, võivad selliseid miitinguid korraldada nii riigisisised huvirühmad kui ka välismaised hästi toimivad liikumised.

“Tänaseks on selge, et me loome märulipolitsei sarnased kiirreageerimisüksused iga politseiprefektuuri juurde. Vaadates tulevikku, peaksime riigi igas nurgas olema valmis operatiivselt reageerima massirahutustele, sest Eesti ei ole ainult Tallinn. Lisaks sensitiivsete teemadega miitingutele võib kord kiiresti kaduda ka spordiüritustel, sest spordifanatismi on üks valdkondi, kus kehtib massihüsteeria põhimõte,“ selgitab julgestuspolitsei juht Raivo Aeg prefektuuripõhise märulipolitsei loomise vajadust.

Politseijuhid on seadnud eesmärgiks jõuda kolme aasta jooksul tasemele, et Eestis oleks eriväljaõppe saanud ja erivahenditega varustatud 300 politseiametnikku. See arv ei jaotu võrdse

nelja prefektuuri vahel, sest Põhja prefektuuri toetab julgestuspolitsei märuliüksus.

“Oleme otsustanud kiirreageerimisüksuse ideoloogiana kasutusele võtta Põhjamaade mudeli, mille järgi ei ole spetsiaalset kasarmuüksust, vaid vajaduse korral kaasatakse eriülesandeid täitma igapäevatööd tegev politseinik,“ räägib Raivo Aeg uue struktuuriüksuse loomise põhimõtetest. See tähendab, et prefektuuri kiirreageerija võib olla konstaabel või uurija, kes oma põhitöö kõrvalt peab vajaduse korral panema selga erivahustuse ning kehastuma kiirreageerijaks.

Tähtis motivatsioon

Kuuluvus märuliüksuses on range vabatahtlikkuse alusel, aga rasket töö tuleb ka premeerida. Näiteks saavad julgestuspolitsei märulimehed tavalise patrullpolitseinikuga võrreldes suuremat palka. Marek Unt arvab: “Alati ja kõigi jaoks ei ole palk A ja O, teinekord mõjub toonustavamalt juhi kiitev sõna või üksuse ühised töövälised ettevõtmised.”

2004. aasta suve lõpuks on plaanitud neljas politseiprefektuuris täita esimesed 25 kiirreageerija kohta, kuhu saab kandideerida prefektuuri siseselt. Asjast huvitatud politseinikud peavad kandideerimiseks läbima psühholoogilised testid ja füüsilised katsed.

Esimese massirahutuste tõkestamise viiepäevase baaskursuse korraldab julgestuspolitsei. Lisaks sellele kursusele toimub prefektuurides ka koolitajate koolitus, et tekiks regionaalsed tuumikud, kes juba oma jõududega saavad uusi kolleege värvata ja neid koolitada.

Jõgeva politseijaoskond –

Jõgeva politseijaoskonna töötulemused küündivad riigi paremiku hulka. Inimesi, kes selle heaks on oma panuse andnud, on kokku 57. Lähemalt teeme tutvust aga nelja Jõgeva politseinikuga.

Jarek Pavlihhin (26)

narkokuritegude talituse politseivaneminspektor

Jarekil on politseinikuamet juba veres. Oma isa kõrval politseinike keskel üles kasvanuna ei imestanud keegi, kui sõjaväe läbi teinud noor-

Jareki lemmikharrastuseks on korvpall. Erinevad treenigid mahuvad tema nädalakava kahel kuni kolmel öhtul nädalas.

mees dokumendid Politseikooli viis.

Tänaseks on Jareki politseis töötamise viieaastase tööstaazi sisse jäänud nii korrapidaja kui ka piirkonnainspektori ametikoht ning arestimajas töötamise kogemus.

Oma praegusest tööst narkopolitseinikuna võiks Jarek rääkida aga tunde: põnevad jälituskeemid, avastatud narkolaborid ja mis kõige tähtsam – asendamatu meeskond, ilma kellela ei kujutaks Jarek oma tööpäevi enam ettegi.

Kui peamised probleemid on suvised mooni- ja kanepiistandused Peipsi ääres, siis on ette tulnud ka suuremaid juhtumeid. Nii näiteks paljastati eelmise aasta lõpus pika jälitustöö tulemusel Põltsamaal narkolabor. Kohalike meeste juhtimisel töötav tabletivabrik töötas kahes talus: ühes toodeti pulbrit ja teises tablette. Tänu Jõgeva narkopolitseinike oskuslikule tegutsemisele saadi sealt kätte tablettide valmistamise masin ja erinevaid narkootikumide valmistamiseks vaja minevaid kemikaale.

Jõgeval pole aga ilmselt inimest, kes ei teaks Jarekit ühe teise juhtumi kaudu. Legendina levi-va loo nimi on "Tapja hääletamine". Kaks aastat tagasi šokeeris väikelinna rahvast tapmisjuhtum, mis tuli ilmsiks, kui üks kohalik kalamees spinningut visates jõest inimese käe vee peale tõmbas. Neli ööd-päeva otsiti kahtlustatavat, kuid tulemuseta. Jarek, kes pidi täiesti juhuslikult minema korraks Tartusse, märkas tagasiteel hääletajat. Lähemale jõudes selgus, et tegu oli mehega, keda terve Jõgeva politsei juba mitmendat päeva taga oli otsinud. Jarek pani päikeseprillid kiiresti ette ning pidas auto kinni. Arvatav tapja Nikolai Glavatskihh istus autosse ja tahtis sõita linna äärde. Mõrtsuka kohe ära tundnud, hakkas Jarek kiirelt edasist plaani välja mõtlema. Helistamise ja abijõu kutsumise mõte ei tulnud kõne allagi ning ka teenistusrelva polnud parasjagu kaasas. Kui kurjategija avastas, et Jarek võtab suuna politseihoone poole, läks olukord juba väga pinevaks. Jarek otsustas riskida ning ähvardas kasutada relva, kui mees peaks üritama vastu hakata – relva, mida tal kusagilt võtta poleks olnud. Glavatskihh, kes praegu kannab oma kümneaastast vangistust, tunnistas hiljem, et oli tee ääres kätt tõstes kahtlustanud küll, et Jõgeval on ühel politseinikul selline auto, aga oli otsustanud siiski riskida.

Vaba aeg möödub Jarekil korvpalliplatsil. Jõgevamaa meistrina mängib ta ühtekokku kolmes võistkonnas – Torma korvpalliklubis, Jõgeva politsei korvpallivõistkonnas ning Jõgeva linnas ühes võistkonnas. Nii kuulubki sport Jareki päevakava vähemalt kolmel öhtul nädalas. Spordi ja töö kõrvalt leiab ta aega veel õpingute jaoks Sisekaitseakadeemias.

Eestimaa südamest Peipsi järveni

Karin on armastanud sporti juba lapsest saadik. Metsajooks, jalgrattavõit ja jõusaal kuuluvad tema lemmikspordialade hulka.

Karin Ojamaa (23)

Jõgeva valla vanemkonstaabel

Karin on Jõgeva politseipere pesamuna. Pool aastat tagasi Paikuse Politseikooli lõpetanuna ta alles avastab, kui palju koolis õpitu reaalse eluga kokku läheb. Täis teotahet ja siirast soovi teha Jõgevamaast turvalisem paik, tahtis Karin juba lapsena politseinikuks saada. Just töö vaheldusrikkus ning põnevus köidavad Karinit politseinikuameti juures kõige rohkem. “Adrenaliini peab ikka veres olema, mina muidu ei oskakski,” iseloomustab Karin iseennast.

Tänased kolleegid mäletavad hakkajat tütarlast juba tema praktikaajast, mil energiast pakatav Karin osales igapäevases politseitöös võrdset teistega. Üheskoos käidi õistel jälitusreididel ning patrulliti tänavatel.

Võtnud oma südameasjaks alaealised, kes avalikes kohtades suitsetavad ja joovad, kut-

sus Karin oma politseinikest sõbrad appi ning üheskoos hakati eravärvides sõidukitega korraldama reide koolimajade ümbrusse. “Kui tahate suitsetada ja juua ning oma tervise sellega tuksi keerata, siis palun, aga tehke seda kusagil nurga taga,” on Karin resoluutne. Nii leviski Jõgeva kooliõpilaste seas kulutulena jutt uuest konstaablist, kes võib välja ilmuda kõige ootamatumates kohtades, ettearvamatul ajal ning kelle määratud trahvisummad võtavad jalad nõrgaks. Alates aprillist Jõgeva linna konstaablist valla konstaablitööd tegema hakkav Karin üritab linnas elavate alaealiste osas korda saadetu ka valda üle kanda.

Kui Jõgeva politseimaja remondiga ükskord nii kaugele jõutakse, et sinna ka korralikud pesemisruumid ehitatakse, tahab Karin hakata töö käima jalgrattaga või joostes. Lapsest saadik jooksuvõistlustelt diplomeid koju toonud, kuulub kuuekilomeetrine metsajooks Kari-

ni päevakavva vähemalt kolmel öhtul nädalas. Lisaks jooksmisele meeldib Karinile oma kodu eest hoolt kanda. Nii on just tema see, kes esimesena sügisel lehti riisuma tõttab, talvel lund lükkab või suvel hekki põab. “Ma ei saakski linna kolida, sest seal pole ju murulappi, mille eest hoolitseda,” naljatleb Karin.

Kui aga majaümbrus on korda tehtud ning vajalikud kilomeetridki joostud, võtab Karin kätte soome keele õpiku, et aastaid tagasi õpitu uuesti meelde tuletada. “Nüüd, mil Eestist saab Euroopa Liidu liige, satub soomlasi Jõgevamaale ilmselt veelgi rohkem kui praegu ning inimesega tema enda keeles rääkida on ikka hoopis midagi muud kui tõlgi kaudu asju ajada,” räägib Karin.

Tulevikule mõeldes näeb Karin end hoopis jälitustööde tegeva kriminaalpolitseinikuna. “Aga kõigepealt tuleb konstaablina oma piirkonnaga hästi tuttavaks saada ja kord maja lüüa.”

PARTNERID

Jüri Morozov

Saare vallavanem

Jõgeva politseijaoskond ja Saare vallavalitsus alustasid koostööd kohe pärast struktuuri muutmist. Kohaliku elu juhtide ja elanike põhiline mure on olnud avalik kord ning turvalisus.

Saare valla ammuks unistuseks on olnud saada endale päris oma valla konstaabel.

Praegu teenindab Saare ja Pala valda konstaabel Kaido Padrik. Oleme oma konstaablina rahul, kuid piirkond on suur ja seetõttu on raske kõigel silma peal hoida.

Kõik eeldused rakendada Saare valla territooriumil oma eraldi konstaablilt on olemas, äsja politseikooli lõpetanud Kunnar Määrsepp tunneb kohalikku elu ja Saare vallavalitsus võimaldab konstaablile ka vajalikud töruumid.

Loodame, et konstaabel suudab võrrelda endale piisavalt abijõudu ning kindlustada koos teiste huvirühmadega Saare valla elanikele ohutu elukeskkonna.

Kõige tähtsamal kohal Silvi elus on täna tema kolm lapselast. Vasa-kult Sander (10), Siim (10) ja Kaspar (8).

Silvi Päll (53)*Jõgeva korrapidamistalituse spetsialist*

Silvi on Jõgeva politsei kullavara. Alati naeratav, energiline ja lõpmata nooruslik, toob ta lauale omaküpsetatud õunakoogi, mis viib keele alla.

Silvi oli 27, kui pärast Tallinna Pedagoogilise Instituudi lõpetamist siia tööle sattus. Olles õpinud koolieelset pedagoogikat ja psühholoogiat, sai tema töökohaks alaealiste inspeksioon. Silvi moto on teha oma tööd alati nii hästi ja südamega kui vähegi võimalik. Näiteks on ta käinud hommikuti tööleminekuks üles ajamas üht oma järelevalve all olevatest poistest, kelle vabadus sõltus sellest, kas ta on võimeline korralikult tööl käima või mitte. Või siis lugu sellest, kuidas pättust teinud poisi vanemad tänasid Silvit trahvisumma eest, kuna see oli oodatust taskukohasem. Esimesed arvel olnud poisid, kelle eest Silvi hea seisis, on nüüd juba pea neljakümneaastased.

Õeldakse, et kes palju teeb, see palju jõuab. Oma töö algusaastail pidi Silvi noorsootöötajana lisaks lastele tegelema ka kõigi probleemsete peredega ning nagu väikeses kohas ikka teevad kõik kõike, nii oli ka Silvil aastaid, mil ta saatis oma põhitöö kõrvalt kohtusse üle kolmekümne kohtuasja. Lisaks tuli korraldada kõikvõimalikke üritusi, kirjutada projekte ning käia koolides ja lasteaedades loenguid pidamas. Tänapäev räägib nii mõnigi, kuidas Silvi oma põnevate ürituste ja loengutega pani kaasa lööma ka kõige väänikamad. "Tähtis on hoida selliseid noori pidevalt tegevuses ning suhtuda nendesse kui võrdsetesse, ainult nii on võimalik neid lapsi õigele teele tagasi juhatada," usub Silvi. Mitte inimene pole halb, vaid tema tegu on halb.

Säärane suhtumine ja tööind on toonud Silville suure hulga kõikvõimalikke tänukirju ja autasusid, tähtsaim neist aga ehk 2001. aastal presidendilt saadud teeneterist.

Kui kaks aastat tagasi jõudis kätte aeg pensionile minna, otsustas Silvi noortele ruumi teha ning võttis vastu kutse hakata Kiigemetsa erivajadustega kooli õpetajaks. Alles hiljem selgus, et Silvit oli tarvis kooli kõige raskemasse klassi, kellega teistel õpetajatel oli raskusi. Silvile omase sõbralikkuse ning energiaga pani ta terve klassi hiirvaikselt kuulama. Teised õpetajad käisid ukse taga kuulamas, mis nüüd küll lahti, et 8. klassist ei kosta piiksugi. Lapsed võtsid Silvi sedavõrd omaks, et käivad tänaseni aeg-ajalt oma lemmikõpetajal politseimajas külas.

Kõige tähtsamal kohal Silvi elus on aga tema kolm lapselast: kümneaastane tütrepoeg Sander, niisama vana pojapoeg Siim ja kaheksane Kaspar. Nii kui koolivaheaeg hakkab, on poistel seljakotid seljas ja kiiresti Jõgevale. Vanaema-vanaisa juures õues on suur muruplats, kus jalgpalli mängida, lähedal oja, kust kala püüda, kaks kassi ja koer ning veel palju, palju muud põnevat.

Valentin Kekišev (38)*Mustvee konstaablajaoskonna juhtivkonstaabel*

Valentin on Mustvee konstaablik justkui loodud. Mustvees sündinuna ja koolis käinuna tunneb ta suurt osa kohalikest elanikest juba lapsest saadik. Elanikudki teavad ja usaldavad Valentini. Oma inimeste seast välja kasvanuna teab Valentin paremini kui keegi teine, millised on Mustvee elanike mured ja rõõmud.

Tallinna Pedagoogilises Instituudis kehalise kasvatusõpetajaks õppinud Valentin töötas alguses kehalise kasvatusõpetajana tänases Mustvee vene gümnaasiumis. "Õpetajaamet oli küll tore, kuid mina tahan kohe ka oma töö tulemust näha. Koolis oleks läinud selleks aastaks, enne kui oleksin saanud oma kätetöö vilju hinnata," selgitab Valentin. Mõni päev enne Eesti politsei tekkimist tuli Moskvast käskkiri ja Valentin sai enesele koguni leitnandikupud õlgadele.

KOMMENTAAR

Urmas Treier

Jõgeva politseijaoskonna ülemkomissar

Jõgeva politseijaoskonna tööpiirkond ulatub Mandri-Eesti keskpunktist kuni Peipsi järveni. Piirkonnas on kolm linna: Jõgeva, Põltsamaa, Mustvee, ning kümme valda: Jõgeva, Põltsamaa, Saare, Tabivere, Pajusi, Kasepää, Puurmani, Pala, Palamuse ja Torma. Jõgeva politsei töötulemused on alati olnud riigi paremiku hulgas. Eelmisel aastal küündis kuritegude avastamisprotsent 67ni ning ka elanikkonna usaldus läheneb 70 protsendile.

Jõgeva eripära on väga erinevad piirkonnad. Nii nõuab Mustvee vanausuliste kultuur hoopis teistsugust lähenemist, samas valitseb Jõgeval suur tööpuudus, Põltsamaa on aga kiirelt arenev piirkond. Olulisel kohal on koostöö linna ja kohalike omavalitsustega. Näiteks on Põltsamaa linnapea initsiatiivil loodud 19meheline abipolitseinike korrakaitseüksus politseile suureks toeks ja arvestatavaks abijõuks. Linna raha eest muretseti neile ka varustus ja jalgrattad. Saare vallavanem on ise endine politseinik ning oskab seetõttu eriti hästi politseivaldkonna probleeme lahendada.

Järgmine suur ettevõtmine on kindlasti Jõgeva politseimaja korda teha. Juurde tuleb ehitada korralikud riietus- ja pesemisruumid, sest head ja korras töötingimused on eelduseks parematele töötulemustele.

Praegu juhib ta üheksainimeselist konstaablijaoskonda. Kõige töörohkem aeg on suvi, mil pooleteist tuhandele kohalikule elanikule lisandub kümme kuni viisteist tuhat Peipsi äärde puhkama sõitnud suvitajat. Kui talvel on peamiselt probleemid tööpuudusest tingitud suur alkoholiprüukimine ja peretülid, siis suvel tuleb peasjalikult rinda pista varguste, avaliku korra rikkumiste ning sõidukite ärandamistega.

Nii meenub Valentinile kohe lugu, kui ta sai teate Tartust ärandatud sõiduki kohta. Päev hiljem helistas üks külaelanikest, et tema aiamaal on valge kaubik kraavis ja kui politseil huvi, siis võiksid nad selle üle vaadata. "Läksime kohale, andsime kolleegidele registrinumbri teada ja selgus, et oligi tegu sellesama Tartust eelmisel päeval ärandatud masinaga." Et kaubik oli aga

korralikult kraavis kinni, otsustati oodata järgmise hommikuni, et see sealt välja tõmmata. Kuid et asi tundus siiski kahtlane, otsustas Valentin oma meestega õhtul veel kord sõidukile pilgu peale visata. Mehed olid saanud ainult pool tundi varitseda, kui märkasid üht meest auto juurde tulemas. Kuigi kontrollimisel väitis mees, et oli tulnud külla oma tuttavatele, ei osanud ta öelda ühtki nime ega aadressi. Õige pea selguski, et tegu oli ärandajaga, kes oli tulnud oma saaki üle vaatama.

Valentini meelest ongi kõige olulisem ise aktiivne olla, siis lahenevad ka juhtumid kiiremini ning pole ohtu, et töö muutuks ühekülgseks ja igavaks. Oma piirkonna inimestega suhtlemine võib nii mõnigi kord konstaablitöö kergemaks teha.

Kuigi lõviosa aastast möödub Valentinil oma igapäevatöö tähe all, leiab ta alati aega oma laste – kolmeteist-aastase Kristina ja kuuese Kevini jaoks. Lisaks on perekonnal oma toitlustusfirma ja ilus maakodu, mis on saanud juba teist aastat Jõgevamaa ilusaima kodu preemia.

Mustvees sündinud ja üles kasvanud konstaabel Valentin tunneb oma kodukanti ja selle elanikke paremini kui keegi teine.

PARTNERID

Janno Rosenberg

Jõgeva Maleva pealiku kohustes

Kaitseliidu Jõgeva Maleva tihedat koostöö Jõgeva politseiga sai alguse 1999. aastast. Kaitseliitlased on aidanud tagada korda Jõgeva ja Põltsamaa linna tänavatel. 2001. aastal korraldasime koos taktikaõppuse, kus harjutati relvastatud kurjategijate grupi jälitamist ja tabamist. Õppuses osales üle 20 politseiniku, ligikaudu 100 kaitseliitlast ning 10 piirivalvurit.

Margus Oro

Jõgeva maavanem

Maavalitsus ja Jõgeva politseijaoskond on teinud tihedat koostööd väga pikk aega. Ühise nõupidamislaua taga vaetakse kahel korral kuus maakonnas toimuvat ning sellest on alguse saanud usaldus kahe riigiasutuse vahel. Suureks väljakutseks tulevikus on kindlasti kriisikomisjoni töö. Olen kindel, et maakonna edukuse ja arengu seisukohalt on politsei ja maavalitsuse koostöö oluline.

Taani politsei – Euroopa soolise võrdsuse etalon

Politseinike Line C. Hanseni ja Brian Hynneti patrullauto on just teel Kopenhaageni kesklinna kontrollima valesti pargitud autot, kui järsku äratab kahtlust eessõitva auto võõras numbrimärk. Pardakompuuter näitab, et tegu on registreerimata sõiduki ja lubadeta omanikuga.

Reelika Lume
Helsingør

Niisiis tuli teha otsus, kumb on tähtsam, kas ebaseaduslik auto patrulli ees või valesti pargitud sõiduk. Kiire otsustuse tulemusel järgneti eessõitvale autole ning politseinike märguannete peale jäi kahtlane masin seisma. Brian väljus autost, samal ajal oli Line valmis raadiosaatja teel teatama probleemidest, kui need mingil põhjusel tekkima peaksid. Kergemate rikkumiste puhul langetab iga vormikandja ise otsuse, kas teha trahv või piirduda üksnes hoiatusega.

Seekord piirduti viimasega, hoolimata sellest, et roolis olnu juhiloa olid peaaegu loetamatud ja see on ebaseaduslik. Auto oli registreeritud Norras. Brian pani juhile südamele, et ta oma loa välja vahetaks. Autojuhi kasuks rääkis see, et tal oli turvavöö kinnitatud, millesse Taani politsei suhtub ääretult tõsiselt.

Taani politsei korraldab suuri kampaaniaid, et inimestele meelde tuletada, et turvavöö kinnitamine on äärmiselt oluline. Tähelepanu pöördetakse ka helkurite olemasolule. Öösiti kontrollivad politseinikud jalgratturite helkurite ja jalgrattatulede korrasolekut. Selgi puhul on politseiniku otsustada, kas trahvida või hoiatada. Jalgratturid ja jalakäijad pääsevad tihtilugu ainult hoiatusega, kui nad pole tekitanud liiklusohutlikku olukorda vms.

Palju paberitööd

Tihti peale kulubki ligi pool Taani liikluspolitseiniku tööajast paberite täitmisele. "Vahel on hommikul avarii ja ülejäänud päeva veedan sellega seotud pabereid täites, sest selle koha pealt ollakse Taani politseis range ja tä-

pne," räägib Line naeratades. Tema töökohas Station City (Kopenhaageni kesklinna) politseijaoskonnas töötab ligi 350 politseiametnikku. Korraga on vahetuses tööl 150 inimest, kellest harilikult 14 on patrullpolitseinikud, kuid kiirematel aegadel on patrullis kuni 20 inimest. Kokku töötatakse kolmes vahetuses. Vahetuse alguses valitakse partnerid, kellega koos patrullitakse. Patrullis võivad koos sõita ka kaks naist, selle kohta ettekirjutusi ei ole. Patrullautod, mida politseinikud hindavad, on Ford Mondeod, Peugeot 406d ja kõige uuemad liikmed patrullisõidukite perekonnas Opel Vectrad. Bensiini ega muude töövahendite puhul limiite pole, kohe kesklinnas Station City lähedal on bensiinijaam, kus vajaduse korral paagi saab täita.

Vähemalt Station City politseinikud on oma praktilise vormi ja töökeskkonnaga rahul. Jaoskonnas on jõusaal, solaarium, lauajalgpall, massaažitool, joogi- ja magusa automaadid ning televiisorituba, kus saab lõõgastuda, kui peaks aega üle jääma ja töö on tehtud.

Alates 2004. aasta 1. jaanuarist on igas patrullautos lisaks pardakompuutrile, mis annab kogu info auto ja selle omaniku kohta, veel seade, mida nimetatakse POL-TID (taani keeles 'politsei aeg'). Iga vahetus sisestab seadmesse koodi, mis laadi ülesandeid on täidetud (parkimine, kiiruse

Kopenhaageni patrullpolitseinikud Line C. Hansen ja Brian Hynnett hetk enne sündmuskohale sõitmist.

Nüüdisaegne juhtimiskeskus annab ülevaate kogu linnas toimuvast.

ületamine, probleemid narkomaanidega jne), et valitsus saaks teada, millele on politseinikud oma aega kõige rohkem kulutanud.

Kontrollitud lisaks registreerimata sõidukile ka valesti pargitud sõidukit, võeti suund tagasi pearaudteejaama (Central Station) läheduses asuvasse Station City'sse. Tegu on Kopenhaageni ühe ohtlikuma piirkonnaga, kus asub ka nn punaste laternate rajoon. Prostitutsioon on Taanis seaduslik ning sellelt makstakse makse. Kuni kõik on seaduslik, politsei ei sekku.

Seaduserikkumine algab siis, kui naine jahib kliente tänaval seistes, on alla 18 aasta vana või viibib riigis ebaseaduslikult. Politseijaoskondades on eraldi töötajad, kes seda laadi neidusid ja nende tegevust jälgivad; patrullpolitseinikud pööravad neile tähelepanu üksnes mööda sõites. Muidugi palutakse kahtluse korral neil isikut tõendavat dokumenti näidata. Sel korral Line ja Brian midagi ohtlikku ega kahtlast ei märganud.

Kogemustega naisjuht

Jätnud Line ja Briani paberitööd tegema, uurime, mida arvab oma asutuse tööstest ja tegemistest Taani politseijuht Hanne Bech Hansen (64). Endine salateenistuse esimene naisjuht alustas Kopenhaagenis politseistaabis komissarina 1995. aastal. Tänapäevaks hindavad alluvad ja kolleegid teda kõrgelt kui kindlameelset ja erudeeritud politseikomissari.

Hanne Bech Hanseniga kohtusin huvitava arhitektuuriga grandioosses majas, kus asub Taani politseipeakorter. Peadirektori kabineti vanaaegsetel seintel ripuvad endiste politseikomissaride pildid.

Minu küsimusele, kuidas tunneb Hansen end 10 555-liikmelise organisatsiooni juhina, vastas ta siiralt naeratades, et on oma töö ja organisatsiooni üle uhke ning õnnelik. Rääkides meeste ja naisete osakaalust Taani politseis, sõnab Hansen, et iga aastaga on naiste osakaal politseis kasvanud

ning politsei võiks soolise võrdsuse poolest olla eeskujuks. Naistel ei ole raskem saada ametikõrgendust kui meestel, aga tihtipeale eelistavad naised, kel on perekond, praktilistel põhjustel töötada kella 8–17.00ni. Naisi on politseinikest ligi kaheksa protsenti.

Immigrandid politseinikeks

Teine oluline teema on immigrandid. Immigrantide ja nn põlistaanlaste vaheliste konfliktide tõttu on Taani politsei unistus, et 5% politseijõududest oleks immigrandid, aga see võtab aega. Politseikomissar arvab, et Taani elama asunud inimesed, kes on saanud politseinikuks, aitaksid politsei igapäevatoos palju, sest Taanis elab palju eri rahvusi ja immigrantidest politseinikel oleks nendega märksa lihtsam suhelda. Ehkki politseiakadeemias õpetatakse kadette arvestama teisi kultuure ja rahvusi, suurendab sama taustaga ametnik ise nii kannatanu kui ka õigusrikkuja arusaamist ja avatust. Tihti on probleemiks ka keel ning immigrantidest politseinikel oleks lihtsam oma keel(t)es suhelda.

Kohtumise lõpus tutvustas Hanne Bech Hansen politsei memoriaali, kuhu pannakse töökohustusi täites hukkunud politseinike nimetahvlid. Märkimist väärrib, et viimane tahvel memoriaali seinal on pärit aastast 1994. Hanne Bech Hansen ametiajal pole ükski politseinik töökohustusi täites hukkunud.

Mõeldes tagasi Eesti ja Taani politsei senisele heale koostööle, vaatab politseijuht väga lootusrikkalt tulevikku. Eesti politsei juhtkonnale soovib Hanne Bech Hansen edukat tööd, mille tagab kompetentsete inimeste palkamine ning neile heade töötingimuste ja palga tagamine.

Politseijuht Hanne Bech Hansen juhtida on kümne ja poole tuhande liikmeline Taani politseipere.

UUS RAAMAT TÖÖLAUAL

Kuidas võidelda pommiterrorismiga

Karl Paksi raamat "Kuidas võidelda pommiterrorismiga" (kirjastus Koolibri) on mõeldud igapäevale, kes oma ameti või töö tõttu võib pommi või pommiähvardusega kokku puutuda. Politseiteenistuses peaks see valdkond köitma ennekõike korrapidajate, ekspertide, konstaablite ja uurijate tähelepanu. Mõned nopped märksõnadest sisukorrast:

- Kuidas ja kus võib kurjategija pommiga rünnata?
- Kuhu võib pomm olla asetatud?
- Pommi ehitus ja liigid
- Plahvatus ja sellega kaasnevad efektid
- Lõhkeained
- Pommisütiku ehitus
- Postipomm
- Pommiähvardus
- Muud pommiintsidentide vastu suunatud julgustusmeetmed
- Visuaalse kontrolli vahendid ja gaasianalüsaatorid
- Metalliootsijad

UUS RAAMAT

bibliograafiline õiguslane andmebaas BIE – Bibliographica Iuridica Estonica

Alates selle aasta 17. märtsist käivitub Rahvusraamatukogus koostatud veebipõhine bibliograafiline õiguslane andmebaas BIE – Bibliographica Iuridica Estonica. Andmebaas sisaldab andmeid nii Eestis ilmunud, Eesti õigusteadlaste välismaal ilmunud, kui ka Eesti õigussüsteemi kohta välismaal ilmunud õiguslaste raamatute, ajakirja- ja kogumikuartiklite ning ka Eesti kõrgkoolides kaitstud bakalaureuse-, magistri- ja doktoritööde kohta alates 1991. aastast.

Sisestatud sõna otsitakse korraga neljalt väljalt: pealkirjad, märkused, märksõnad ja isikuandmed. Lisaks saab otsida ka väljaande nime, nimeloendi, märksõnaloendi ja allikaloendi kaudu.

Andmebaasi saab kasutada Eesti Rahvusraamatukogu kodulehel aadressil <http://bie.nlib.ee>

SEADUS

Politseiameti teenistuskäskkirjad

Politseipeadirektori 10. veebruari 2004. a käskkiri nr 40 "Personalitööd käsitlevate politseipeadirektori käskkirjade kehtetuks tunnistamine" – kehtetuks on tunnistatud politseiametnike koolitusega seonduvad käskkirjad; muu hulgas on tunnistatud kehtetuks ka "Politseilist kvalifikatsiooni kinnitavad dokumendid" ja "Politseiametnike edutamise reserv".

Politseipeadirektori 10. veebruari 2004. a käskkiri nr 51 "DNA andmekogu asutamine ja DNA andmekogu pidamise korra kinnitamine".

Politseipeadirektori 11. veebruari 2004. a käskkiri nr 53 "Politseiameti 24 tunni valvemeeskonna moodustamine" – arvutivõrgu süsteemiamministraatorite 24 tunni valvemeeskond, kelle ülesanne on ööpäeva ringi tagada politsei üleriigilise arvutivõrgu ja arvutivõrgu seadmete tõrgeteta ning turvaline töö.

Politseipeadirektori 17. veebruari 2004. a käskkiri nr 59 "Politseiasutuse psühholoogilise teenindamise põhimõtted" – kehtetuks on tunnistatud seni kehtinud.

Õigusaktid

Vabariigi Valitsuse 15. jaanuari 2004. a määrus nr 7 "Politseiametnike töötasustamine 2004. aastal".

Vabariigi Valitsuse 29. jaanuari 2004. a määrus nr 20 "Vabariigi Valitsuse 29. oktoobri 1998. a määruse nr 245 "Ametikohtade loetelu, mida täitvatel ametnikel on uurija ja uurimisjuhi õigused, kinnitamine" muutmise" – loetellu on lisatud maksu- ja tolliametnike vastavad ametnikud.

Prokuratuuri seaduse ja karistusseadustiku muutmise seadus (vastu võetud 28. jaanuaril 2004) – § 2 (KarS § 69 lg 6 redaktsioon) jõustus 13. veebruaril 2004.

Jäätmeseadus (vastu võetud 28. jaanuaril 2004) – jõustub 1. mail 2004; politseiprefektuur annab arvamuse metallijätmete kogumiseks ja veoks jäätmeloa taotlejale loa andjale esitamiseks metallijätmeloaga määratava tegevuse kohta ning on väärtegade kohtuväline menetleja.

Vabariigi Valitsuse 25. veebruari 2004. a määrus nr 42 "Politseikooli ümberkorraldamine".

Vabariigi Valitsuse 27. veebruari 2004. a määrus nr 51 "Kuriteohvritele makstava riikliku hüvitise suuruse arvutamise kord" - vt ka ohvriabi seadust.

Siseministri 3. veebruari 2004. a määrus nr 14 "Kuriteohvritele riikliku hüvitise taotlemiseks vajalike eeluurimisasutuse poolt esitatavate andmete dokumendi vorm".

Sotsiaalministri 29. jaanuari 2004. a määrus nr 10 "Kuriteohvritele makstava riikliku hüvitise taotlemise vorm ja vajalike dokumentide loetelu".

Tarbijakaitseseadus (vastu võetud 11. veebruaril 2004), jõustub 15. aprillil 2004 – Politseiameti ametiisikud valvavad oma pädevuse piires õigusaktide alusel tarbijatele antud õiguste tagamise järele; politseiametniku juuresolekul on järelevalvaja õigus takistamatult siseneda kauplaja majandus- või kutsetegevuses kasutatavatesse ruumidesse ning avada kaupu vedavaid veovahendeid; politseiprefektuur on väärtegade kohtuväline menetleja ning võib kohaldada väärtete toimepänemise vahetuks objektiks olnud esemete konfiskeerimist.

Põhja prefektuuri naisperele pakub treeninguvõimalust vastremonditud *shaping*’usaal Pärnu maanteel.

Tallinna spordiseltsi hinnakiri

Jõusaali kasutamine (Pärnu mnt 139)

politseiteenistujale

aastamaks. 300 kr
täiskasvanud pereliikmele kuumaks 100 kr
pereliikmest õpilasele kuumaks. 50 kr

väljastpoolt politseid

seltsi liikmele kuumaks. 300 kr
isikule, kes ei ole seltsi liige, kuumaks 500 kr

Lisaks tuleb jõusaali kasutajatel, kel puudub Põhja politseiprefektuuri elektrooniline sissepääsukaart, tasuda üks kord sissepääsukaardi hind 100 krooni. See summa tagastatakse, kui inimene enam jõusaali teenust ei kasuta.

Pealinna spordiselts kogub tuure

Põhja politseiprefektuur paneb suurt rõhku sellele, et töötajatel oleksid nüüdisaegsed ning mitmekülgsed sportimisvõimalused. Tallinna politsei spordielu juhhib eelmise aasta lõpus asutatud Tallinna Politsei Spordiselts.

Timo Tarve

Põhja Politseiprefektuuri avalike suhete ja pressibüroo pressiesindaja

Üle 1700 töötajaga Eesti suurimas prefektuuris on ühtmoodi väärtustatud nii saavutus- kui ka harrastusport. Spordiseltsi igapäevast tegevust kureeriva tegevkorvpallur Indrek Rumma sõnul on prefektuuri spordiselts loodud kõigile politseitöötajatele ja nende pereliikmetele. “Mingitele tipp tulemustele me orienteeritud ei ole, kogu töö eesmärk on, et prefektuuri töötajatel oleksid igakülgsed võimalused end sportlikult laadida,” sõnab Indrek Rumma.

Spordiseltsi liikmete kasutuses on Põhja politseiprefektuuri peamaja ruumides nüüdisaegne jõusaal, soodushinnaga saab käia Nõmme ujulas ja Tallinna Spordihallis ning kes soovib, võib käia ka uisutamas. Prefektuuri naisperet ootab aga tänapäevane *shaping*’usaal ja professionaalsed treenerid.

Liikmeskond kasvab

Mõne kuu tegutsenud spordiseltsi liikmeskond kasvab iga päevaga. Praeguseks on kirjas juba ligemale 300 politseitöötajat ja pereliiget. Tegevjuht Indrek Rumma märgib rõõmsalt, et eesmärk tuua sportimisvõimalused politseitöötajatele soodsalt kätte on täkkesse läinud. “Vaadates jõusaalis käijate arvu kasvu ning järjekordi *shaping*’urühmadesse, mõtleme juba, kuhu need inimesed varsti ära mahutada,” ütleb ta.

Indrek Rumma treenib muude tööde-tegemiste kõrval ka Pealinna Politsei korvpallimeeskonda. Kaks aastat tagasi loodud klubi debüteeris Eesti MV esiliigas 11. kohaga, tänavu tehti jõuline

hüpe – põhiturniir lõpetati 14 võidu ja 8 kaotuse ning 4. kohaga. Neil päevil heideldakse kõrge koha eest *play off*’is.

Pealinna Politsei on meistriliigasse kuuluva Piritatop Spa meeskonna duubel, kus kõrvuti korra kaitsjatega saavad mänguaega ka esindusmeeskonda pürgivad noored. Aktiivselt kaasa mängivatest politseinikest kannab töö kõrgeimaid paguneid Põhja politseiprefektuuri korra kaitseseosakonna politseidirektor Toomas Kaarepere. Politseidirektorist mängumees ise nimetab kõrgel tasemel rassimist tagasihoidlikult hobiks. “Kõik politseiteenistujad, kes võistkonnas mängivad, teevad seda töö kõrvalt. Harjutama ja mängima tullakse alles siis, kui kõik teenistusülesanded on täidetud,” lausub ta.

Sport on au sees

Toomas Kaareperele sekundeerib ka Arli Mändmets, Pealinna Politsei 200 cm pikkune keskmängija ja Põhja prefektuuri mõrvarühma vaneminspektor. “Kui mujal maailmas on politseid esindavad atleedid politseinikud ainult töötöndil, siis meil on need mehed ka tegelikult tänaval korda kaitsmas ja kurjategijaid püüdnud,” ütleb ta ning lisab uhkusega, et hoolimata amatööri staatusest spordirindel on tulemused igati korralikust klassist.

Aktiivset tulemusporti jagub mujalegi kui korvpalliväljakule. Põhja politseiprefektuur korraldab meistrivõistlusi 11 alal, jõutõstmisest maleni välja. Spordikalender on tihe ning politseiteenistujate paremad tulemused on konkurentsivõimelised ka väljaspool Eestit.

Idapolitseiosakonna kevadel valmivas hoones on ka korralik spordikompleks.

Lisainfo: <http://www.pop.pol/vabaag/>

Eesti politsei 2004. a sisejalgpalli-meistrivõistlused

A-alagrupp

Nr	Meeskond	1	2	3	4	5	Punktid	Koht
1.	Põhja PP		8 : 0 3	20 : 1 3	6 : 1 3	6 : 2 3	12	I
2.	Jõhvi PO	0 : 8 0		1 : 2 0	1 : 1 1	3 : 3 1	2	V
3.	Viljandi PO	1 : 20 0	2 : 1 3		0 : 3 3	1 : 2 0	3	IV
4.	Valga PJ	1 : 6 0	1 : 1 1	3 : 0 3		2 : 1 3	7	II
5.	Pärnu PO	2 : 6 0	3 : 3 1	2 : 1 3	1 : 2 0		4	III

B-alagrupp

Nr	Meeskond	1	2	3	4	Punktid	Koht
1.	KKP		2 : 4 0	14 : 0 3	8 : 1 3	6	II
2.	Politseikool	4 : 2 3		15 : 0 3	11 : 2 3	9	I
3.	Paide PJ	0 : 14 0	0 : 15 0		2 : 4 0	0	IV
4.	KAPO	1 : 8 0	2 : 11 0	4 : 2 3		3	III

C-alagrupp

Nr	Võistkond	1	2	3	4	Punktid	Koht
1.	Tartu PO		2 : 0	4 : 2	3 : 1	9	I
2.	JUPO	0 : 2		5 : 0	3 : 0	6	II
3.	Rapla PJ	2 : 4	0 : 5		1 : 6	0	IV
4.	Rakvere PO	1 : 3	0 : 3	6 : 1		3	III

Edasi pääsesid alagruppide esimesed ja kolme alagrupi II koha meeskondadest penaltitega võitnud meeskond

Penaltid

Nr	Võistkond	1	2	3
1.	KKP		4 : 2	3 : 0
2.	JUPO	2 : 4		-
3.	Valga PJ	0 : 3	-	

Finaalturniir

Nr	Meeskond	1	2	3	4	Punktid	Koht
1.	Tartu PO		0 : 0 1	0 : 4 0	3 : 3 1	2	III
2.	KKP	0 : 0 1		1 : 2 0	5 : 4 3	4	II
3.	Põhja PP	4 : 0 3	2 : 1 3		5 : 0 3	9	I
4.	Politseikool	3 : 3 1	4 : 5 0	0 : 5 3		1	III

Eesti meistrivõistlused vabamaadluses

21. ja 22. veebruaril 2004 Viljandis

Lõuna Politseiprefektuuri kriminaalosakonna majanduskuritegude talituse politseiinspektor Jaanus Lips saavutas kehakaalus kuni 60 kg I koha.

Eesti politsei 2004. a sisejalgpalli-meistrivõistlused

12. ja 13. märtsil 2004 Tartu Ülikooli spordihoones

Osales 13 meeskonda

I koht Põhja Politseiprefektuur

II koht Keskkriminaalpolitsei

III koht Lõuna Politseiprefektuuri Tartu politseiosakond

Eriauhinnad (valisid kohtunikud):

• resultatiivseim mängija

• parim mängija

• parim väravavaht

Hannes Perk

Sergei Levotšski

Maido Kolk

Eesti meistrivõistlused tõstmises

13. märtsil 2004 Paikused

Aivar Zarubin JUPOst saavutas kehakaalus üle 105 kg kogusummaga 310 kg I koha.

Eesti meistrivõistlused jõutõstmises

20. ja 21. märtsil 2004 Tartus

Võisteldi nii individuaalselt kui ka klubide arvestuses.

Annika Lall Põhja Politseiprefektuurist saavutas individuaalarvestuses naiste kehakaalus üle 67,5 kg kogusummaga 242,5 kg III koha. Annika Lall püstitas ka kehakaalus üle 67,5 kg uue Eesti jõutõmberekordi, mis on nüüdsest 120 kg.

Aivar Krupp JUPOst sai kehakaalus kuni 82,5 kg kogusummaga 640 kg I koha.

Erik Teder Põhja Politseiprefektuurist saavutas kehakaalus kuni 100 kg kogusummaga 610 kg III koha.

Aivar Zarubin JUPOst sai kehakaalus kuni 110 kg kogusummaga 745 kg I koha. Märkimist väärib, et 745 kg oli ka võistluste parim tulemus.

Klubide arvestuses saavutati järgmisi tulemusi.

Naised

I koht Tallinna Politsei Spordiselts (M. Kütsen, A. Lall, K. Laur, R. Randoja)

Mehed

I koht Tallinna Politsei Spordiselts (M. Silbaum, A. Zarubin, R. Suurkivi, A. Krupp)

Täname Eesti absoluutset parimat jõutõstjat **Margus Silbaumi** ning **Rain Suurkivi** Tallinnast, kes tulid võistkonnale appi, et saavutada klubide arvestuses I koht.

Sisejalgpalli meistrivõistlused

10.–15. märtsini Dresdenis Saksamaal

Märtsi keskel osales Ida politseiprefektuuri jalgpallivõistkond Saksamaal Dresdenis toimunud Euroopa maade politseiametnike meistrivõistlustel sisejalgpallis TOYOTA CUP 2004, kus saavutati 10. koht. Võistlused peeti kahes alagrupis, kus oli 14 võistkonda. Ida prefektuuri võistkond võitis Itaalia, Saksa 1 ja Tšehhi meeskonna, kaotus tuli vastu võtta Venemaa 1, Küprose ja Ungari meeskonnalt. Viik saavutati Saksa 2 võistkonnaga.

Eesti meeskonda kuulusid Igor Milovidov, Anatoli Blohchin, Aleksandr Sarokin, Anatoli Malõšev, Oleg Janis, Juri Belõi, Anatoli Vähejaus, Vadim Raužin, Valeri Smirnov, Sergei Blavkin, Juri Lazarev, Valentin Lužin ja Aleksei Tšernik.

Autor Riho Luuse

Lövi Leo koolivaheaeg

Lõpuks ometi oli koolivaheaeg käes! Lövi Leo oli kevadväsimus. Lõvi Leo ise teadnudki, et tema kohatine hajevilolek ja pärastlõunane unisus just sellest on, aga vanaisa ütles. Taat arvas ka, et koolivaheajal saab Leo küll rohkem väljas olla, aga vitamiine peaks sellegi poolest sööma. Lövi Leo arvas siis, et peab apteeki minema ja vitamiine ostma, aga vanaisa ütles, et hoopis juurikapoos võiks ära käia, sest seal saab tõhusamat abi. Juurikapoeks nimetas vanaisa neid kauplusi, kus puu- ja köögivilja müüakse. Sinna sammud seatigi.

Väljas oli suurepärase kevadilm. Päike paistis nii, et Lövi Leo silmadel oli lausa valus. "Miks ma küll päikesepillile ei võtnud!" kahtses Leo. Silmad ksis, vaatas ta ringi. Kohati oli veel üksikuid lumelaike, aga enamasti olid jää ja lumi juba sulanud, nii et lõbusad veenired looklesid igal pool. "Jah, kuiva jalaga ma täna vist küll ei pääse," arvas vanaisa, kes oli välja tulnud mugavates viltsaabastes. Leo olid vahvad lõvipildiga kummisaapad ja tema astus mureta läbi kevadise sulavee.

Peagi jõudsid Lövi Leo ja vanaisa pargiserva. Taat seisatas äkki, ajas pea kuklasse ja lausus: "Kuula, Leo, kevadekuulutajad on kohal!" Leo kuulatas. Valjemini kui vetevulin helises õhus trillerdav linnulaul. "Kes nii laulab?" küsis vanaisa seejärel Leolt.

Leo vaatas üles. Seal kusagil pidi see laululind olema, sest trillerdamist tundus täis olevat kogu taevalaotus. Lindu Leo silmad ei tabanud, sest ereda päikese poole oli võimatu vaadata. Lövi Leo langetas pilgu. "Oi, vanaisa, vaata, mis siin on!" hüüdis ta äkki. Vanaisa vaatas põõsa alla ja muheles: "Jah, kevad on tõesti käes!"

Hea laps!

Kes on esimesed kevadekuulutajad?

Kelle trillereid kuulsid Lövi Leo ja vanaisa?

Keda või mida märkas Lövi Leo põõsa all?

Samuti tahab Lövi Leo teada, kuidas sinul koolivaheaeg möödus, kus käisid, mida tegid. Kui sul on koolivaheaja tegevustest pilte, tahame ka neid näha (kui pole fotosid, joonista ise!).

Mis aitab sinul kevadväsimusest jagu saada ja mida sa Lövi Leole soovitaksid? Kui sul on mõne mõnusa kevadise vitamiinialati retsept, võiksid seda ka teistele lugejatele ja Lövi Leole soovitada.

Toredamate piltide ja retseptide saatjatele – nagu ikka – kingitused!
Lövi Leo ootab sinu kirja!

TERE LÖVI LEO!

SEE ON PILT LÖVI LEO UNE-
NÄOST. ÜLEVILT ÕHUSTAB LAPSI
RONG, ALL ÕHUSTAVAD LAPSI
AUTOD. MEILSALMEL ON JÕEKI,
MILLE KALDAST SAAKS PIKA LIIU
LASTA. AGA SEE ON OHTLIK,
SEST JOE JÄÄ ON VÄGA ÕHUKE.
LAPSED VÕIVAD ÄRA UPPUDA.
MEIE KÄIME KELGUTAMAS JÄRVE
METSAS. SEAL ON PALJU TORE-
DAID KÜNKASID, KUST SAAB
ALLA LASTA.

TERVITAB HERIK
SAAREMAALT

Eelmises numbris ilmunud Lövi Leo piltmõistatuse lahendas õigesti Herik Aug Saaremaalt. Temalt on ka see tore kiri Lövi Leole.

Jõhvi politseijaoskonna esimene mees

Ain Kõrvemaa

Ida Politseiprefektuuri
majandustalituse
juhtivspetsialist

Jätkame eelmises Politseilehes alustatud Jõhvi politseijaoskonna komisari Harald Raukase tegevuse tutvustamist. Tegu on mehega, kes pani aluse Eesti politseile Jõhvi linnas. Seekordne pildiseeria on pärit tema tütre Leida perekonnaalbumist.

Jõhvi politseijaoskonna looja Harald Raukas aastal 1926.

Jõhvi politseijaoskond 1927. aasta sügisel. H. Raukas vasakult kolmas.

Harald Raukase ühehobujõuline kaeramootoriga ametisõiduk 1926. aasta aprillis. H. Raukase kõrval istub toonane Jõhvi arestimaja kordnik Aksel Vahtramaa.

Harald Raukas oma perega Jõhvis 18. juulil 1928. aastal. Abikaasa Linda töötas tsaariajal koduõpetajana tsaari perekonnas. Tütar Leida elab Tartu maakonnas Kambja vallas Kaatsi külas.

Harald Raukas aastal 1912 Jõhvis koos oma sõbraga, Jõhvi postkontori ülemaga. Foto tahta on kirjutatud: "Kõikse nägusaimad nooret herrat".

Harald oma peamise liikumisvahendiga Jõhvi linna taustal.

Kesklinna "batmanid" võistlustules.

Põhja politseiprefektuur tähistas sel aastal vastlapäeva Tallinna lauluväljakul. Esindatud olid kõigi prefektuuri osakondade võistkonnad ning mõõtu võeti nii takistusribas kui ka stiilseimas laskumises. Stiiliauhind Vastlavurr 2004 läks Lääne-Harju võistkonnale. Kriminaalosakond sai enda valdusesse aga rändkarika takistussõidu kiireimas läbimises.

Konvoitalitus, järgides vanu kombeid, osales saaniga.

Lääne-Harju võistkond tituleeriti stiilseimaks.

Eesti politsei taasloomise 13. aastapäeval 1. märtsil ootas politsei peadirektor Robert Antropov Politseiameti töötajaid pidulikule hommikukohvile, mille meelelahutusliku osa eest kandsid hoolt muusikud Ivo Linna ja Antti Kammiste.

Naistepäeva hommikul õnnitles Politseiameti meespere oma õrnema soo esindajaid sooja naeratuse ning punase roosiõiega.

РЕЗЮМЕ

Приятного чтения!

Дорогой читатель!

Первый в 2004 году номер журнала Politseileht юДорогой читатель!

На этот раз журнал Politseileht расскажет о процессе развития Эстонской полиции. Теперь, когда Эстония вступила в НАТО и вскоре станет членом Европейского Союза, для полиции особенно важно идти в ногу с государством.

На первой странице Вы найдете рассказ о проекте XXI века – Виртуальной полиции. В ближайшие пять лет планируется оснастить все полицейские автомобили техникой, которая позволит полицейскому прямо на месте происшествия проверить документы водителя и документы на машину. Благодаря специальным инфотехнологическим решениям появится возможность связываться со всеми необходимыми базами данных. Экономится время как водителя, так и полицейского, проверка на дороге становится более эффективной.

Персона номера – Пеэтер Пало, Эстонский офицер связи при Европоле. Несмотря на то, что Эстония получит полноправный статус в Европоле только осенью этого года, благодаря Пеэтеру Пало участие и вклад Эстонии в борьбу с организованной преступностью заметно выросли в Европе. Офицер связи впервые подробно расскажет о своей работе и о жизни в Голландии.

Коррупция, это тема с которой полиции приходится сталкиваться, как предъявляя обвинения, так и находясь в роли обвиняемого. Настоящая статья обращает внимание на то, что борьба с коррупцией должна начи-

наться с органов местных самоуправлений.

Это учреждения, которые находятся ближе всего к гражданам и благодаря им формируется общественное мнение. Работа по предотвращению коррупции и расследование конкретных эпизодов, это серьезный и длительный процесс, который требует особой специализации.

В рубрике посвященной здоровью, Юта Эндоя расскажет о медицинских обследованиях, предусмотренных для полицейских служащих. Хотя на сегодняшний день здоровье наших полицейских не внушает серьезных опасений, общая профилактика заболеваний крайне важна.

В рубрике посвященной раскрытию преступлений, Хелин Тааль поведает о раскрытии международного убийства с ограблением, произошедшего в Таллинне, в Старом городе. Рута Ныммела даст обзор двум проходившим в Швеции судебным процессам, на которых в качестве свидетелей выступали проститутки из Эстонии.

В марте исполнится два года со дня основания подразделения скоростного реагирования Охранной полиции, подробнее об их планах на будущее напишет Роберт Кырвитс. Антс Калев даст обзор современному полицейскому служебному оружию. Морально и технически устаревшему пистолету Макарова необходимо найти достойную замену.

SUMMARY

Enjoy your reading!

Dear Reader

The present issue of "Politseileht" will be treating the developing Estonian Police. Now that Estonia has become a member of NATO and will soon also be a member of the European Union, it is extremely important that the Police are able to comply with the developments taking place in the state.

The cover story of this issue will talk about a 21-century project directed at the future – the E-Police. In the next five years the Police are planning to equip all police vehicles with technology, which would enable the police to check the documents of the motor vehicle driver as well as the vehicle itself on the scene. The IT solutions that have been worked out specifically for that purpose enable the police to contact all the necessary databases directly. Both the time of the police officer and that of the driver will be spared and traffic surveillance will become more efficient.

The persona of the April issue of the magazine is Peeter Palo, who is the liaison officer of the Estonian Police with Europol in the Hague. Even though Estonia will become a full member and receive the full rights of a member of Europol only in autumn this year, the role and contribution of Estonia in the fight against organised crime in Europe has increased significantly thanks to the efforts made by Peeter Palo.

In this issue the Estonian liaison officer with a very interesting past will talk about his work and life in the Netherlands in more detail for the first time.

Corruption is a topic, which the police have had to deal with both by being in the role of the accuser as the one being accused. This issue's story draws our attention to the fact that the fight against corruption should start already at the grass-root level within the administrative area of the police, i.e. the local governments. They are the authorities that are closest to the citizen and based on whose activities opinions are formed. Preventing corruption and investigating corruption cases is a serious and time-consuming process, which cannot be done as a side-job.

In the health column Juta Endoja will talk about the medical examinations, which each police officer is supposed to take. Even though the health of our police officers is on a fairly good level today, it is more important to try to prevent the illnesses instead of treating them.

In the column "Detection of Crime" Elin Taal will talk about the detection of an international robbery-murder, which took place in the old town of Tallinn. Ruta Nõmmela will provide us with an overview of two Swedish court cases, in which prostitutes from Estonia were acting as witnesses.

SUUTÄIS		... ENNETA- DA KUI KARISTADA	TSIPAKE	ERITI ODAV TÖÖJÕUD	EKSISTEERIB	ELUKUTSE- LISEL VAR- GAL ON OMA ...							
MUUSEAS (PR. K.)													
MAALT SAA- DAV TULU													
CABO VERDE PEALINN					ESIMENE BEEBI UINU- TAMINE								
SELLE SEES				TÜTREMEESE TUGEV LÖÖK									
VEENE MEHENIMI													
VAGA LINNUKENE													
VOLT		... ON MINU KINDLUS PIDALITÕBI				TEEB MEHE ŠIKIKS	AASTA	KÖNETORU	HOOG, PINGE	HÄRRA	JALGSI- PATRULLI VAENLANE	VAIMULIK JUHT ISLA- MIMAADES	SÜNTEETI- LINE MA- TERJAL
E. MOOTORI- SPORTLANE (IN. + N)					LEIDUS IGA ÜLEMUSE LAUAL NAATRIUM								
NOOT			VÄIKE HOBUNE KERGITUS- AINE				IGA KURITE- GU HAKA- TAKSE ... ÜLEMKODA USA-S						
MITTE TAGA				KAHJUR- MARDIKAS RUBIDIUM							RÖÖVKALA HÖIMURAH- VA LIIGE		
... HOIAB HEAS VORMIS					IIRI NAEL TONN				LÄÄGE SÕGE				
POMMI...						PRISKE ... ON VARGA EESMÄRK NAGI					ANDME- KANDJA SIHVAKAS		
NARKOPOLITSEI ABILINE												LÄMMASTIK 100 KRAADI- NI TÕUSNUD VESI ON ...	
NEMAD				RAADIUS ÕIETOLM		RÄSKESTI- AVASTATAV KURITEGU AKTSIA- SELTS							
AMPER		AASIALANE HEELIUM						E. VÕRK- PALLUR KAHEMÄNG					E. ENDINE LAVASTAJA (IN. + N)
REESUS- FAKTOR			NSVL (INGL. K.) JÄMEDA- HAMBULINE VIIL					DOKTOR LEOPOLDI SÖBER		LÖVI (VENEK.) TULIRELV			
LEILIVISKA- MISE KOHT					KASSI TERE TROLLIDE- MAA				AO ... (NÄITLEJA) JÕGI EESTIS				
HAPNIK		EESTI NÄITLEJA UMBES				MITME- PALJU- ...HÄRRA					VÄGA AUSTATUD ITAALIA LIIR		
KÜSISÕNA				JUTUMULIN LIITER					MISKI ELUTU FOSFOR				NANO- ULTRA- VIOLETT- KIIRGUS
OST		MÖTTETU JUTT RUTEENIUM					ÜKS KURI- TEOLIK VÄLJAK						
SILMI- PIMESTAV				NARKOKURI- TEGUDEGA ON OLUK ... ALUSASTMI- KU 6. HELI				AUTOMARK ESIMENE TÄHT					
RULAGA SÕITMA						ÕIGUSJU- MALANNA KÄES ON ...							

Kahju, aga ülekaalulised ... !

HAARAVAD RISTSÕNAD
RISTIK

Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastus oli "Head kolleegid! Aus töö toob kupud õlgadele!" Mai Kriki raamatu "Eesti poliitiline politsei 1920–1940" võitsid Pille Pällin, Udo Reinsalu, Üllar Sõmera, Ree Sui ja Rivo Kukk. Palju õnne! Võitjad saavad auhinna kätte posti teel. Uue ristsõna lahendusi ootame 1. juunini meiliaadressil politseileht@pol.ee või märgusõna all „Ristsõna“ postiaadressil Politseileht, Pagari 1, 15060 Tallinn. Õigesti vastanute vahel loosime välja politseiorkstri Big Band viis CD-d „Disco Grande“; solistid on Kaire Vilgats, Tanel Padar ja Hedvig Hanson.

FAST

Hea politseinik
vajab head vormi!

Politseit  tjad saavad Fasti kauplustes
kuni 20% allahindlust

Fast on efektiivne ja toimiv sporditoidulisandite sari ki igile, kes peavad lugu heast f  silisest vormist. Sporditoidulisandite eesm  k on tagada organismis ki igi tarvilike mineraalide ja vitamiinide olemasolu ning tasakaal. Fasti toidulisandid on valmistatud puhtast ja turvalisest toorainest.

L  him info toodete kohta aadressil www.fast.ee

Tallinn Ahtri 12

Tallinn
Reval-Sport
Aia 20
www.revalsport.ee

Audentese spordikool
Tondi 84
www.audentes.ee

Saue
Nurmsalu 9
www.treening.ee

Tartu
Avancia spordiklubi
Tiigi 76a
www.avancia.ee

P  nu
Spordiklubi Kimber
Hospitali 6

Valga
Staadioni j  r usaal
E. Enno 1

www.fast.ee